

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204691

UNIVERSAL
LIBRARY

స్వాతంత్ర్య కుసుమమాల

ద్వితీయ కుసుమము

శ్రీగాంధీభారతము

(భాగము II)

నిర్మాణ పర్వము.

జననీ జన్మభూమిశ్చ స్వగౌరవవి గరియసీ
తస్మాత్తయోః పదాభిషేకౌ కావ్యమూలం దదామ్యహం॥
నమామి భారతావని నమామి కర్మసాధని
నమామి పుణ్యరూపిణి నమామి జ్ఞానదాయినీ॥

రచయిత:-

Dr. M. Seshacharyulu

L. M. & S.

1949-1000 Copies

శ్రీ లక్ష్మీప్రెస్, బందరు.

(All Rights Reserved.)

స్వాతంత్ర్య కుసుమమాల

సంపాదక

acked 1965

ముఖ్య ఉద్దేశములు

T 81-6

1. ఆంధ్ర సారస్వతసేవ

44553-6-11 II

ఆంధ్ర రచయితల సేవ వీరు సంఘీభావములను చేపరి మనో
విలఫలంబుల ననుభవింపలేకున్నారు. అట్టివారికి వీలైనంత అక
సాయ మొనర్చుట మా యాశయము.

ఇతర వివరణములు వేరొక చోట చూడుడు.

EDITORIAL BOARD.

శ్రీ కాశీనాథుని పూర్ణసుబ్బకావ్యమగుగారు.

యం. ప. బి. ఎల్. యక్ష్మ. యం. ఎల్. ఎ.

" మరంగంటి శేషచార్యులు.

ఎల్. యమ్. గ్రి యస్.

" అయ్యగారి రామమూర్తిగారు బి.ఎ.యల్.టి.

మనెజరు డైరెక్టరు ఆంధ్ర ప్రెస్ కంపెనీ.

" అన్నిహాత్రం విజయసారథి ఆచార్యగారు.

అయ్యకృష్ణ వికారద.

" ముడుంబి దొడ్డయ్యచార్యులుగారు

అయ్యకృష్ణ వికారద.

" అవలపల్లి హనుమంతరావుగారు

ప్రొఫెసరు. పాపనీ ప్రెస్. బందరు.

తొలి పలుకు.

దయాసత్యశాసనము లనుష్ఠేయములనుఁ జూపమనమనము. అందఱిమఁ ఘహింసాతత్వము. అది సత్త్వగుణప్రధానము కావున, నద్దానిని సాత్త్వికగుణము తెనిపిదింటను యోగయమా గములు పదింటను సుజ్ఞానదాయకములు పదునాల్గింటను బరిగణించిన దటుండ నదే సర్వసాధకమనుటకు రాజలక్షణ సప్తకమందుని బేర్కొని, 'అహింసాపరమోధర్మ'యని యుగ్గడించియున్నారు.

అట్టి యీ అహింస, నుద్బోధించిన బుద్ధుడిట భగవానుండ నియు ఖండారములందుఁగూడ (The Light Of Asia) అని యుం బొడిచి ద, నిపుడద్దానినే యాశ్రయింపఁజూచిన శ్రీ గాంధీజీ 'మహాత్మా' చిరద మొద వెన్నెన నబ్బురమేటి? ఇట్టిలోక్తవిఖ్యాతుని గూర్చి నివరించుటయన దివ్యోదఃప్రకాశ దివ్యనిట్టుటయ కాని, .

అహింసమును నారయనోక్తలక్షణములతోక, వైదేహినిగొంచు దెచ్చుపగిదిన్ గద, భారతపారలంకార మెట్లో హరియింపనయ్యె, నితనున్నదె యగ్నిపరీక్షముండనన్ మోహనదాసునింగెడప, మోక్షమునుస్థిర మెట్టులా నొకొ!

యనువిదిశిత్సకాకమా సతిఘటనము లేర్పడుటలో నేనుక్రీస్తునకిను మిక్కిలిగానీతిని యశోవల్లగులెల్ల దెసలఁ బ్రకాశింపజేయఁజూచెను. మఱియు నేయనతారముఁ దికిం బ్రాప్తి నిమే జీవించియున్నోటి నే స్వపరదేశములందుఁ దిద్విగ్రహములు ప్రతిష్ఠింపఁజేయుండ, నిపుడపూర్వ దిగ్దేశానినిజేపములైదుట నూహారనేకాక ఖండార రములందును దద్విగ్రహారాధనాదికములు పొనఁగింపఁబడుచున్నవారై విసవచ్చుచున్నవిగదా.

ఇట్లు సుస్థిరీకృతయౌ నీయుగపురుషుని చరిత్రమరిసి తెలిసికొనవలెనని ముందొదఁజనుకొనకుందురు? ఇక నిప్పటిన్వార్తాత్మగు లందెల్ల నగ్రగణ్యులై, 'దర్శిదనారాయణుండనియొచ నిలుపేదలలోఁదాఁగిలిసిమెలసిన సాధుజీవనమునెఱపి పడరానిపాట్లువడి బహుళోపవాసరూపమా తపఃబులలిపి నితదేశమా తను విశ్రాంతిఁ జేయఁజాలినట్లయిన యీ మేటి, "అకాచికీ చుపకారిమః! నెమెన్నకచేయువాడు నేర్పర" యన్నచందాన మోక్షప్రదానము కైకమయ్యెము

కొఱకే నిజజీవితమును దారవోసినవాడయ్యెను- అట్టి యీ గాంధీజీ చరిత్రమునకును భారతచరిత్రమునకు నేర్పడిన యవినాభావసంబంధమువల్లనే యీ 'గాంధీభారతము' వెలువడవలసెను- అందును బ్రస్తుతమందఱగుండియలవియఁజేసి యట్టుడికించినట్లయిన 'నిర్యాణ పర్యమే' ముందు నెలునడుచున్నది-

ఇంకరచయితయన్ననో, సంఘసేవా పరతంత్రమతియో హూణవిద్యాభ్యాసియొక భిషజ్జి. ఈతనికలవడిన యీ నైపుణ్యమానుషంగికప్రతిభయేకాని, నిజవృత్తిలో సంఘటించుమైనిది కేవలబలాత్కార ప్రసూతికాదు. ఏలయనఁ దజ్జనకులు శ్రీమోచినలక్ష్మీనరసింహాచార్యుల వారాంగ్లమున నాంధ్రమునలగుండఁ బవ్యములల్లుచుంటయు, నన్నశ్రీ పార్థ సారథి ఆచార్యులుగాను నేవేవోదూషకములగుఱుచుంటయు నటుండ నాబాల్యము నస్మదాదులము సతీర్థ్యులము కాఁగాఁదానునేవేవో గణబద్ధమొనర్పఁజొచ్చి యెప్పటివన్నడు నాకుఁ జూపుచుంటచేత నీతని రచనములందుఁ గ్రమముగా నొదివిన పరివర్తనములకేన సాక్షి నొచున్నాను-

అందును బ్రస్తుత కథావస్తువే కరుణమున కీరవైనదయ్యెను- తానా, కథానాయకునెడ భక్తిభావంబు మీఱఁ బరితాపపూరిత హృదయుండైవ్రాసిన యుదియయ్యె- ఇంక రసోదయమునకుఁ దావలములొనవి యుండుకదా? అట్టివి పాఠకులకే పొడకట్టఁదగుఁగాన సిందుదాహరించి విసు వొడవింపను. దేశకాలసాక్షోచితములొ నాసవరణమును బాఠకులకు నడ్డురానివే. గుణగ్రహణ దక్షులొవిచక్షుఁబులిద్దానింబరికించి యీ కుసుమము శిరోధార్యముగా నెంచి యీతని పూనికనింకఁ గొనసాగించెదరు గాత.

అజరానంతదిగంత నిర్మలయశోవ్యాప్తింబ్రసక్తింప, లో, కదనారాధ్యము 'గాంధీభారత' మనంగా, నీ'మరంగంటి వంశజేశహస్వయ కర్తృకంబుచితమాస్థానంబుఁదానొందుగా త, జయంబబ్బుర, మానతీర్థ్యనకు, మేధాశూర్తిపెంపొందుతన్॥

బందరు }
10-3-49 }

ఇట్లు
సుధీవిధేయుఁడు
నాడెళ్ళ మేధాపక్షిగామూర్తికాశ్రీ

ఉ పో ద్ధా త ము

ఈ స్వతంత్ర కుసుమమాలయంధు ద్వితీయ కుసుమముగా శ్రీ గాంధీ భారతము నిర్మాణకార్యమును బ్రచురించుచున్నాము. భారతదేశము స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుటకు చేసిన శాంతిసమరమునందు మహాధుడుగానుండి, జయమును జేకూర్చిన వీరాధిపీరుడు, మహాత్ముడు భారతదేశ దురదృష్టవశమున స్వతంత్ర్యము సంపాదించిన యచిరకాలములోనే దివంగతుడగుట, యపార దుఃఖకారణము. సంతోషముతో ధర్మరాజ్య సంస్థాపనాచార్యుడై, దుర్విషయలోలత్వమునబడి, దారితెన్ను గానక వర్తించు పాశ్చాత్య లోకమునకు, సత్య ధర్మములనే యుత్తమదీపికల నొసంగి, తప్ప మార్గములను త్యజించి సరియైన మార్గములోనికి తీసుకొనిరా బ్రయత్నించినవారిలో నెల్ల నుత్తముడు మహాత్మా గాంధీ. అట్టి పురుషోత్తముని వీరునిగా గ్రహించి, యా మహాపురుషుని యుత్తమచెయ్యుల వధివర్ణించు నూతన గ్రంథమును వ్రాయుట మహోత్సాహకార్యము. ఈ కార్యమును జేసి దానిద్వారా దేశమాతారాధన జేయగల్గిన యదృష్టము మా కుసుమమాలకు గల్గుటెంతయు ముదావహము.

అపార చింతాజనకమైన గాంధీమహాత్ముని నిర్మాణ మభివర్ణించినతరువాత, స్వాతంత్ర్య సుగుణలతామతల్లి కాలవాలంబగుచు దేశసేవయే జీవిత యుత్తమాదర్శంబుగ నెలకొల్పుకొని స్వార్థత్యాగజ్యోత్సాహ విరాజిత జీవనముల గడుపుటకై నిశ్చయించి సంవత్సర వ్యవహారములును మహాత్ముని యుత్తమాదర్శవాసనా విలసిలంబైన సామాన్య దైనందిన జీవితములుగ గడుపు, స్వీయకృషి (Self-sufficiency) తృప్తులైన కాంక్షాశ్రమవాసులకు, సకల పవిత్ర

హాసవర్ణన కళావిశారదుండైన యభినవ నూతనమహర్షి శ్రీ గాంధీ జీవితమును వర్ణించి చెప్పుట యీ గ్రంథము కథావస్తువు. దీని కాధారములు మహాత్ముని స్వీయచరిత్ర, మహాత్ముని సంపాదకత్వమున బ్రచురింపబడిన 'యంగ్ ఇండియా', 'హరిజన్' పత్రికలు, నిర్మాణ సందర్భమున బ్రచురింపబడిన వార్తలు, వ్యాసములు, ప్రసంగములు. అవి, యివి యననేల ? మహాత్మునిగురించి యీ యుగమున వ్రాయబడిన ప్రసంగ, వ్యాస, జీవిత చారిత్రవాసనా యుతములై ప్రచురింపబడిన, సమకాలిక సర్వవర్ణనములు, భావములు, తలంపులు, ఆదర్శములు. ఇవికాక యుగపురుషుల యుత్తమాదర్శ జీవితపద్ధతులను జనసామాన్యమున కుత్తమరీతిని బ్రదర్శించవలసిన, కవిజనధర్మముకూడనూ, ఈ గ్రంథరచన కుత్సాహము కల్పించినది. ఈ గ్రంథ మెనిమిది భాగములుగలిగి ఘనమారు 3000 పద్యములతో, భారతదేశ ప్రాచీనపు ఔన్నత్యతత్వమును, ఉన్నతాశయ పతనమును, తన్మూలమున స్వాతంత్ర్యోన్మేషమును, దిజ్ఞాత్రీముగా సూచించి, మహాత్ముని స్వాతంత్ర్య సంపాదనా పూహములను తగురీతి నభివర్ణించి, యా పద్ధతు లేవిధమున లోకమున సత్య, ధర్మ, యహింసాస్వరూప నిరూపణమునకు తోడ్పడి, లోకకళ్యాణమే మానవజాతి యాదర్శముగ నుండవలయునని మహాత్మునిచే నుద్ఘాటించబడినదియు, తల్లోకకళ్యాణప్రాప్తియందు, విశ్వమానవ ప్రేమాసాభావ్యములతోగూడిన, మహాత్ము డర్చిత నూతనాదర్శమార్గముతప్ప మరెంతోక పంథా లేదనియు— నా అన్యపంథాఽత్యయనాయ విద్యతే— యని ఘంటారవముజేసి, తృతీయ పురుషార్థవ్యామోహిత లోకమును, దాని నాశనమునుండి దప్పించి, యాదర్శ పరివర్తన మొనరించు పద్ధతులును వర్ణించబడును. మొగ్గగాయున్న యీ శ్రీ గాంధీ భారతమునుగురించి యింతకంటె నిపుడు వర్ణించుటకు ఏలుకాదు; ఔచిత్యమును లేదు.

ఈ గ్రంథమునం దుపయోగించిన భాష, వీలైనంతవరకును, అర్థవైరుధ్యము గల్గునేమో యని యనుమానము తోచని యన్ని తావులయందును, వ్యాకరణ సూత్రబద్ధమైన గ్రాంథికభాష, ఇంగ్లీషు భాషలోని వాక్యవిరమణ (Punctuation) పద్ధతులు, సరళ భావస్ఫురణకై, కొన్ని కొన్ని చోట్ల నుపయోగించబడినవి. అట్టి స్థలముల కొంచెము సంధి సూత్రములు సడలించ బడినవి. అధునిక యశాసరములనుబట్టి, యట్టి సంధి సూత్రములు సడలించుట సరమేమో, వ్యాకరణ సూత్రవేత్త లాలోచించెదరుగాక.

ఈ పుస్తకమును కుటీర పరిశ్రమలలో ముఖ్యమైన, మహాత్ముని దీవనలందిన చేకాగితపు పరిశ్రమయందు తయారు చేయబడిన స్వదేశి చేకాగితములమీద నచ్చువేయ సాహసించితిమి. మహాత్ముడీ కాగితములయందు గనిన సౌందర్యమును, పాఠకులందరు నీ పుస్తకమునందు గని యానందించ వలయునని యాశించుచున్నాము. శ్రీ మహాత్ముని పునీత పాదస్పర్శ పవిత్రీభూతమైన బందరు నేపనల్ కా లేజీయందీ కాగితములు తయారై యుండుట, మరియు నా కోర్కె ఫలించుటకు దోహదము నొసగుచున్నది.

ఇప్పుడు నిర్మాణపర్వము మొదటిభాగము ప్రచురించుచున్నాము. దీనియందు మహాత్ముని మరణ సమయమునుండి సంచయనము వరకును వర్ణించబడినది. భారతీయనేతల, లోకనాయకుల విషాదవార్తలు తప్ప మిగిలిన భావములు స్వకల్పితములు. ద్వితీయ భాగమునందు, ఫిబ్రవరి 12, 1948 నాడు అలహాబాదునందు జరిగిన విశేషములును, అపరాధుల న్యాయవిచారణ హంశములును, పర్యవసానమున్న వర్ణించబడును. న్యాయ విచారణ పూర్తికాకపోవుటచే, రెండవభాగ ప్రచురణ కింకను కొంతకాలము వట్టున

ఈ గ్రంథము లందలి స్థలిత్యములను జేమావూరిత భావములతో దిద్ది గ్రంథరచనకు తోడ్పడిన విద్వద్వర్యులైన, శ్రీ నాదేశ్వర మేధా దక్షిణామూర్తికాస్తులుగారి గ్రంథకర్త ననుసార సహస్రంబు లర్పించుచున్నారు. ఇకముందు రాబోవు భాగములను గూడను వాత్సల్యాను రాగములతో, స్థలిత్య రహితముగా నుండునటుల దిలకించెదరుగాక ! ఈ గ్రంథమునందలి బ్లాకు లన్నిటిని, నడిగినంతనె, మన యాంధ్రులు కానప్పటికిని, అధికాభిమాన ప్రేమలతో నుచితముగా నొసంగిన బాంబాయి 'భారము' పత్రికా సంపాదకులగు శ్రీ ఆశ్వాగారికి, గ్రంథకర్త వందనము లందజేయుచున్నాడు. ఈ గ్రంథము నింతకంటెను లలిత స్వరూపగా జేయుటకు నందరు వారి సలహాల దెలియజేసిన గృతజ్ఞతతో నందుకొనెదము.

ఈ గ్రంథమునందలి దోషములను త్యజించి, గుణలవంబుల నేతజ్ఞులు గ్రహించవలయునని గ్రంథకర్త ప్రార్థన. శ్రీ గాంధీ మహాత్ముని భక్తబృందమును, దేశభక్తులును, సర్వజనానీకమును, ఈ గ్రంథము నాదరించి, తద్వారా మహాత్ముని యాశయ వ్యాపనకు తోడ్పడవలయునని స్మృత హృదయులైన దేశభక్తుల నందరిని ప్రార్థించుచున్నాము.

—గ్రంథకర్త

నృతంత్రకుసుమమాల

సంపాదకీయభూమిక

వై నామముతో హిందూదేశ స్వాతంత్ర్య సముపార్జన జ్ఞాపకార్థముగ, సారస్వత, శాస్త్రు, వైద్య, రాజకీయ, విషయములను గూర్చి నూతన గ్రంథములను వ్రాసి, దేశసేవచేయు నుద్దేశ్యముతో నీ గ్రంథమాల నారంభించితిమి. దీనియందు సంవత్సరమునకు 400 పుటలకు తక్కువ కాకుండగను, 600 పుటలు మించకుండగ నైదు, లేక నారు గ్రంథములు సంవత్సరమునందు ప్రచురించుట మా సంకల్పము. దీనికి సాంవత్సరిక చందాదారుల నేర్పరచుట మా యభిప్రాయము. సంవత్సరమునకు కనీసము 10/ రూ॥ చందా నిచ్చువారు సామాన్య సభ్యులుగను, 15/ రూ॥ చందానిచ్చువారు పోషకులుగను, 25/ రూ॥ చందానిచ్చువారు రాజపోషకులుగను, 116 రూ॥ చందా నిచ్చువారు మహారాజపోషకులుగను, నేర్పాటు చేయబడుదురు. ఈ పుస్తకమునందె వేళొకచోట స్వతంత్ర కుసుమ మాల చందాదారు ఫారముచ్చవేయబడి యున్నది. దానియందు సంతకముచేసి, మీరు కోరిన తరగతియందు మెంబర్లుగాజేరి, ఆ చందాను, ఈ ఫారమును M. O ద్వారాగగాని, చెక్కుద్వారాగాని, పోస్టుద్వారా మీరు అందజేసిన, మీరు, ఈ స్వతంత్ర కుసుమ మాలయందు ప్రచురించు గ్రంథముల నన్నిటిని తక్కువ ఖరీదునకు తెప్పించుకొనవచ్చును.

ఈ స్వతంత్ర కుసుమమాలయందు, బృధమ కుసుమముగా స్వతంత్ర యుద్ధమను, నాట్యనాటిక (Dance Drama) ప్రచురించి యున్నాము. అది చిన్న పుస్తకము. ప్రధానముగా భరతనాట్య మధ్యసించు పిల్లలకై వ్రాయబడినది. మన భరతనాట్యమునందు హెచ్చుగ శృంగారరసమునే వెదజల్లుచుందురు. అటులకాక దీని యందు, దేశభక్తి, వీరరసములు చక్కగా ప్రదర్శించుట కనువగ

నట్లు సుందరమైన, నాట్యమున కనువగు పాటలు పద్యములు వ్రాయబడి, ప్రదర్శనయోగ్యమగునట్లుగా నున్నది. పుస్తకము చిన్నదిగా నున్నను, భరతనాట్య ప్రదర్శనము చేయకల్గినవారు చక్కగ నాల్గు గంటలసేపు ప్రదర్శనము చేయకల్గినంత వీలు దీని యందు కల్పించబడినది. వివిధమైన రాజకీయ భావములు దీని యందు నైపుణ్యముగను, భరతశాస్త్ర బద్ధముగను తజ్జలైనవారు చేసి చూపించుటకు బహు వీలుగా నున్నది.

ద్వితీయ కుసుమముగా నిప్పుడు శ్రీ గాంధీ భారతమునందు 'నిర్యాణపర్వము' ప్రథమ భాగమును బ్రచురించు చున్నాము. దీనియందు డేడు సుందరమైన బ్లాకలుకూడను, బొంబాయి ఫోరము పత్రికాధిపతుల సానుభూతి మూలమున, ప్రచురింపగల్గినాము. దానికై వారికి మా వందనము లర్పించుచున్నాము. ఈ శ్రీ గాంధీ భారతమునందలి కథావస్తువులను కొంతవరకు నుపోద్ఘాతము నందు నూచించియుంటిమి. ఇది యాధునిక భారత స్వాతంత్ర్య సమర చరిత్రమున, కరుసాండవ యుద్ధమును శ్రీ మహాభారత ముగా బూర్వకపులు వ్రాసిన పద్ధతిని, నాధునిక లోకమునకు నచ్చు నట్లుగా, నవీన చారిత్రక సంబంధమైన, కథలు, ఉపాఖ్యానములు, నీతులు, శాస్త్రచర్చలు మొదలైనవి కలిగియుండునటుల వ్రాయ బడును. ఇతరదేశ చరిత్రలు కడు రమణీయముగ వర్ణించబడును. దీనియందు గాంధీమహాత్ముడు, భారతమునందలి కృష్ణుని విధము గను, సుభాసుబాబు, దాదాపుగా నభిమన్యుని మోస్తరు పాత్రము లును, తదితర కాంగ్రెస్ నాయకులు వారి వారి యుచిత ప్రాముఖ్య పాత్రలను వహించుట సుందరముగను, నుచితరీతిని మీరు పఠింప నున్నారు. ఈ శ్రీ గాంధీ భారతము, స్వతంత్ర కుసుమమాల చందాదారుల కందరికిని యితరశాస్త్ర, సారస్వత ప్రచురణముల మోస్తరుగనే పంపబడును. శ్రీ గాంధీ భారతము నిర్యాణపర్వము ఖరీదు 2-8-0 గా యేర్పాటు చేయబడినది. ఈ భాగము 2-8-0

ఈ తొనినవారికి తరువాత నిర్వాణపర్వము రెండవభాగ ముచితముగ నిచ్చుటయేగాక, స్వతంత్రీయుద్ధముకూడను బహుమానముగా నియ్యబడును.

ఈ కార్యము బహుభారమైనది. దీనిని సరిగా నిర్వహించుట కాంధ్ర సారస్వతాభిమాను లెల్లరును తగిన ప్రోత్సహమొసంగవలయునని కోరుచున్నాము.

స్వాతంత్ర్య కుసుమమాలలోని, శ్రీ గాంధీ భారతమును మాత్రమే తీసుకొనదలచినవారి సాకార్యార్థమై శ్రీ గాంధీభారత మెంబర్షిప్స్ నొకదాని నేర్పాటుచేయున్నాము. దీని యెనిమిది భాగములకును సామాన్య పోషకులకు రు 15 లున్ను, రాజపోషకులకు రు 25 లున్ను, మహారాజపోషకులకు రు 116 లున్ను ఏర్పాటు చేయబడినది. ఈ మెంబరుషిప్స్ ఫారముకూడను, యీ పుస్తకమునందె అచ్చువేయబడియున్నది. దానిమీద సంతకముచేసి, చందాలను శైక్రటరీగార్కి పంపవలయును. రాజపోషకులకున్ను, మహారాజపోషకులకున్ను అట్టబైండు, లెదరుబైండు చేసిన పుస్తకములు పంపబడును. శ్రీ గాంధీభారతము అన్ని భాగములందును మొత్తము 79 బ్లాకులును, షుమారు 3000 పద్యములును యుండి, ఆధునిక భారత స్వాతంత్ర్య పూర్వావర్ణవములుగల్గి, పండిత సామర గౌరవాదర్శముయి విరాజిల్లుచుండును. ప్రతి లైబ్రరీయందును, ప్రతి సంపన్నగృహస్థ గృహమునందును ప్రేమాభిమానములతోనుండి, బరసయోగ్యమయి స్వాతంత్ర్య జ్యోత్సావప్రసారముల నల్లిశల వ్యాపింపచేయగలదిగా నుండునటుల సర్వజనములును తగురీతి ప్రోత్సహించవలయునని వాంఛించుచున్నాము.

ఇట్లు,

మ. శేషాచార్యులు, L. M. & S.

శైక్రటరీ, స్వాతంత్ర్య కుసుమమాల - మచిలీపట్నం.

Swatantra Kusumamala

(To be Registered.)

1. The objects of the Association are:—

- (a) To publish books in Telugu, both original works and translations, dealing with Literature of all varieties Prose, Poetry, Drama, Novel, Biography, Essays, Short stories, Songs, Harikathas, Yakshaganam, Folk songs, etc.,
- (b) To publish in Telugu standard works, both original and translation, dealing with Fine Arts-Music, Paintings, Bharata natya, Dance, Sculpture, Photography, Cinema technic, and etc., and to publish, Pictures paintings, Photographs of all kinds dealing with all branches of all the above subjects.
- (c) To Publish in Telugu standard works, both original and translations, dealing with all Sciences, Physics, Chemistry, Biology, Botony, Zoology. Geology, Mathematics, Astronomy, Astrology, and etc..
- (d) To publish in Telugu standard works, both original and translations, dealing with all branches and schools of Medical science, Allopathy, Ayurveda, Unani, Siddha, Homeopathy, Naturopathy, and etc.,
- (e) To publish in Telugu standard books, both original works and translations, dealing with Geography, History, -Ancient and modern, of India and of all countries of the world.
- (f) To publish in Telugu standard books, both original works and translations, dealing with philosophy and religion of all different schools of thought, both ancient and modern.
- (g) To publish in Telugu standard books, both original works and translations dealing with Politics, Economics, sociology and including works dealing with the uplift of Harijans and other backward communities and etc., of all different schools of thought, both ancient and modern.

స్వాతంత్ర్య కుసుమమాల అప్లి కేషన్ ఫారం

‘స్వాతంత్ర్య కుసుమమాల’ శైక్రటరీగార్స్

ఆర్యా

నన్న మీ స్వాతంత్ర్య కుసుమమాల గ్రంథమాలకు —

మహారాజపోషకులుగ సంగీతు రూ 118 లు

రాజపోషకులుగ ,, 25 ,,

పోషకులుగ ,, 15 ,,

సభ్యులుగ ,, 10 ,,

చొప్పున జేర్చింపకోరుచున్నాను. సంవత్సర చందా
M. O. గా పంపుచున్నాను.
చెక్కు

సంతకము

ఎడ్రెసు

చేర్చించినవారి సంతకము.

నంబరు. 4100

శ్రీ గాంధీ భారతము అప్లికేషన్ ఫారం

స్వాతంత్ర్య కుసుమమాల శైక్రటరీగారికి

ఆర్యా,

మీరు, మీ స్వాతంత్ర్య కుసుమమాలయందు ప్రచురించు
చున్నట్టి శ్రీ గాంధీ భారతము 8 భాగములకు నన్ను

మహారాజపోషకులుగ రూ 116-0-0

రాజపోషకులుగ 25 0-0

పోషకులుగ 15-0-0

చేర్చింప కోరుచున్నాను. మీకు పంపవలసిన మొత్తము సంతను

రూ ను ఈ అప్లికేషన్తో $\frac{M. O}{\text{చెక్కు}}$ గా పంపుచున్నాను.

మిగిలిన రూ మీరు రెండవ భాగము పంపునపుడు వి. పి.

గా పంపించండి.

[అంతా పంపిన చివర వాక్యము కొట్టివేయుడు]

సంతకము

చేర్చించినవారి సంతకము.

- (h) To take steps for improvement in culture of ancient indigenous arts of India—Music and Natya of all varieties that have an abiding value so as to present them to modern times in an appropriate manner.
- (i) To publish all such other kinds of works as will conduce to the better culture of Andhra language in all its manifold manifestations.
- (j) To publish standard works on all the above subjects useful to the High School and College Classes, post collegiate and research activities of scholars.
- (k) To publish books of the same nature as referred to above, some times in English & Hindi and Sanskrit or in any other language as and when occasion requires such publications not to be more than 20% of the total publications both in number and size taken together.
- (l) To publish periodicals dealing with one or all of the above subjects.
- (m) To buy copyright from authors of all such books as referred to above with an eye to publication and raising the status of Telugu language and literature.
- (n) To publish Diaries, Panchangams, Calendars, Note books, Cash books, useful for all professions, Engineers, Lawyers and Doctors etc.,

స్వాతంత్ర్య కుసుమమాల

తృ తీ య కు సు మ ము

ఉపచార విదానము

1949 జూలై యందు వెలువడును. దీనియందు, మెడికల్, సర్జికల్, ప్రమాణి సమయములయందు చేయు ఉపచార పద్ధతులన్నియు చక్కగా వర్ణించబడినవి. ఉపచారమునందు పరీక్షకు వెళ్ళువారికి మిక్కిలి ఉపయోగము.

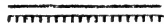
కుసుమమాల మొదలగుట— అనగా సంవత్సరచందా ఇచ్చినవారికి 2—0—0.

గాంధీ భారతము

అభిప్రాయము : పింగళి లక్ష్మీకాంతం యం. ఏ. గారు

ఆంధ్ర యూనివర్సిటీ ఆంధ్ర రిసర్చ్ స్కాలర్ & Ex. Head of the
Andhra Language Department.

నా మిత్రుడు, డాక్టరు శ్రీ మరంగంటి శేషచార్యులుగారు గాంధీ భారతమును పేర వ్రాయబూనిన మహాత్ముని చరిత్ర జీవిత చరిత్రలో ప్రస్తుతము ఆచుకొని నిర్వాణభాగములోని ప్రథమా శ్వాసమును శ్రద్ధపై చదివితని. లోకపావనమైన గాంధీజీ చరిత్ర, యించుమించు మన జాతిలో, ద్వాపరాంతమున జరిగిన భారత చరిత్రవంటిది. అది యెంత మహోదారమో, ఇదియు నంత మహోదారము. అది యెట్టి ధర్మాధర్మ సంఘర్షణమో, ఇదియు నట్టి ధర్మాధర్మ సంఘర్షణము. ఆ యుద్ధములో ధర్మపక్షమున శ్రీకృష్ణుడు నియంత. ఈ యుద్ధములో గాంధీజీ నియంత. ఇక కొలదికాలములో మహాత్మునిగూడ అవతరపురుషునిగా వర్ణించుచు, కావ్యములు, పురాణములు వెలువడు సూచనలు పొడగట్టుచున్నవి. ఏమో, ఎవ్వరెరుగుదును, పూర్వకాలమునాటి యవతరపురుషులు గూడ నిట్టి మహాత్ములేనేమో!

ఇట్టి మహనీయుని చరిత్ర వ్రాయుట పుణ్యమును, పురుషార్థమును అనేది భక్తిభావముతో నా మిత్రుడే రచనకు నుపక్రమించి యుండును. అంతేగాని, కవియశఃకాంక్షచే గాదనుట స్పష్టము. మొదటినుండియు మహాత్మునియెడ అవ్యాజభక్తి నెరపిన నిష్కళంకపు కాంగ్రెసువాది గనుక, ఈయనకు ఈరలంపు గల్గుట వింత గాదు. అసలు గాంధీజీనిగురించి ప్రసంగించుటకుగాని, ఏమేని వ్రాయుటకుగాని యిట్టి సాధుశీలురే యర్హులు. ఈ గ్రంథమును

మరకాగితముమీదగాక, చేతికాగితముమీద అచ్చువేయుట మరింత పవిత్రముగా నున్నది. పవిత్రమైన చర్మిత, పవిత్రమైన కవి హృదయము, పవిత్రమైన కాగితము— ఇంతకంటె వాంఛనీయ మేమి కలదు ? నా మిత్రుడు అచిరకాలములో గ్రంథమంతయు పూర్తి చేయునని ఆశించుచున్నాను. లోకము ఈయన సత్సంకల్పమును ఆమోదించునుగాక.

వా శ్రీమ R. S. }
27-2-1949. }

పింగళి లక్ష్మీకాంత్.

విషయ సూచిక

	పద్య సంఖ్య	శ్లోక సంఖ్య
1. శాంతాశ్రమ వర్ణన	1	1
2. మహాత్ముని మరణవార్త రేడియోలో వివరించుట	15	4
3. ఆశ్రమ బాలబాలికలు మహాత్మునిపై విలపించుట	20	5
4. హంతక దూషణ	41	9
5. బ్రిటిషు చక్రవర్తి సందేశము	58	11
6. „ ప్రధానమంత్రి 'అట్లీ' సందేశము	60	12
7. „ పూర్వ ప్రధానమంత్రి విన్సటన్ చర్చిలో సందేశము	65	18
8. „ కెక్రిటరీ ఆఫ్ స్టేట్ ఫర్ ఇండియా-ఎల్. యస్. ఆమెరీ సందేశము	67	13
9. కవిశేఖరుండైన బర్హార్డుసా విచారము	73	14
10. U. S. A. ప్రెసిడెంటు ట్రూమన్ విచారము	76	14
11. పాకిస్తాన్ గౌరవరుజనరల్ జన్నా విచారము	82	15
12. సర్. రాధాకృష్ణన్ విచారము	84	15
13. బ్రిటిష్ కార్మిక రాజ్యాంగమంత్రి పెరిక్ లారెన్సు విచారము	88	16
14. హిందూదేశ ప్రధాన రాజ్యాంగమంత్రి జవాహర్లాల్ నెహ్రూ విచారము	91	16
15. మాజీ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షురాలు శ్రీ సరోజిని నాయుడు విచారము	98	17
16. హిందూదేశ యువప్రధాని సర్దార్ పటేలు విచారము	110	18

17. హత్య వర్ణన	115	20
18. మహాత్ముని చిర్రాగృహంగణమున శేర్పట— అప్పటి దర్శనము	120	21
19. జాగరణము	125	22
20. బ్రహ్మమువూర్తము	186	23
21. ప్రభాతము	189	24
22. యు. పి. ప్రభాని శ్రీ గోవిందవల్లభవంతు రాజ.	145	25
23. మహాత్ముని యూరేగింపు	149	26
24. జయజయధ్వనములు	154	27
25. మహాత్ముని శవమునుగాంచి ఢిల్లీపురకాంతలు విచారించుట, వివిధజనముల తలంపులు.	168	28
26. మహాత్ముని దేహము రాజఘాటు జేరుట	188	24
27. చిరిపేర్పుట	192	25
28. సత్సకారము	200	37
29. రాజాజీ యాగమనము	201	37
30. పునఃవిచారము, నిర్వేదము	209	38
31. సర్దార్ పటేల్ విహ్వలత	228	41
32. జహ్వరు విహ్వలత	236	43
33. జనుల నిస్పృహ	238	43
34. ప్రభాతము, రెండవరోజు కార్యకలాపము	249	45
35. సంజయనము	261	48
36. దేశదాసు నిర్వేదము	278	52
37. వ్యంగ్యవిలాపము	288	53

త ప్పొ ప్పు లు

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఓప్పు
2	10	నిచ్చట	నిచ్చలు
4	7	నాడొ	వాడొ
9	15	బెట్టుకొనియేడె	బెట్టుకొనియేడె
10	14	సీయడన్	సీయడన్
12	8	పత్తందె	పత్తదెం
„	27	రిజత్ర	బరిత్ర
15	10	భావమువీడెన	నభావమువీడె
15	13		క్వాయినే అజాము జిన్నా విచారము
19	15	గయుప	గవుటుప
20	13	నేశ్వుడు	నేర్పుడు
„	24	డేర్ప	దేర్ప
21	22	నయ్యనె	నయ్యవె
22	1	శుభ	శుభ
„	15	వరము	బరమ
24	1	నదీయ	నదిన
„	5	నచరి	నచ్చరి
„	20	తోచె	దోచె
25	11	జల్వగు	జెల్వగు
28	15	రినమ	వినమ)
30	1	మడవ	తసవ
„	2	అవినిన	లలినిన
„	„	ఔలువు	ఔరువు
„	5	కలనైత	కలనైత

31	17	నలీన	ననీన
32	13	జనులు	జనుల
„	17	పథాను	పథాను
„	26	తేష్టితీ	తేష్టిదీ
33	22	మానన	మానన
37	1	బుచ్చి	పుచ్చి
„	19	పూర్తిగా	పూర్తి
38	7	సద్విధి	సద్విధి
„	18	నిలువనీలచి	నిలిచి
39	9	తిదయ	తిరయ
„	25	రాగిచ్చటల్	రాగ్నిచ్చటల్
40	7	తెలంజా	తెలంజా
„	22	కాయో—కక్తిక	శక్తియో—కాక
41	1	భాషు	బాషు
„	13	తంజాభావి	తామానోర్వి
„	14	తివ్వెలు	తివ్వెలు
„	18	ల్పొల్పేడి	ల్పొల్పేడి
„	25	పనాద	విశేష
„	26	వరతవిక)	వరవిక)
42	4	నింపు	నేర్పు
„	9	వృత్తుడి	వృత్తియి
„	16	బుర్నిర్	బుర్నిర్
43	16	భాషుజ	బాషుము
44	21	నయస్సు	పయస్సు
„	24	డైరి	డైన
46	15	నునుచె	నునిచె
„	16	మహాత్ము	మహాత్ము

46	19	యామునా	గాలిసా
47	19	నోసిన	నోసిన
"	21	లుక్క	లుక్క
"	26	యత్తుడగుం	యత్తుడగుం
49	6	శాక్కు	యాళ్ళు
"	"	శేగడి	శేగడి
"	11	హైదవ	హైదవ
"	13	వాసుని	వాసుని
"	19	మంత్రి	మంత్రి
51	18	బొట్ట	బొట్ట
"	22	దొంగ	దొంగ
52	8	మర్రితా	మర్రితా
53	9	దెప్ప	దెప్పడు
"	"	వారమా	వారమా
"	24	కందువు	కందువు

స్వాతంత్ర్య తునుమమాల

నానిగవ తునుమము

శ్రీ గాంధీ ఛారితము

[శ్రీ గాంధీజీ ఛారితములు]

శ్రీ గాంధీజీయంతికి తయారగును.

శ్రీ గాంధీజీ పర్యాయమునందు 1857 ప్రథమ స్వతంత్ర్యయుద్ధ వర్ణనమును, దక్షిణాఫ్రికా పర్యాయమునందు శ్రీ గోల్డెన్, పోలక్, ఫాదర్ ఎండ్సన్, టాల్ స్టేయి, లోకమాన్య మొదలైనవారి యుపాఖ్యాసములు రమణీయముగ వర్ణించబడును.

మొంబర్రకు ఖరీదు రు 2-0-0

ఇరవీది

2-0-0

ది భారత్ ఇన్స్పూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

హెడ్ ఆఫీసు : ఆహ్లాదీరోడ్డు, భరీయాగంజి, ఢిల్లీ.

పోషకులు :- శ్రీ సేతు రాంకృష్ణ డాల్మియా

అధ్యక్షులు :- శ్రీ సేతు జయదయంత్ డాల్మియా

జనరల్ మేనేజరు :- శ్రీ జయచంద్ జైన్ ఎం. ఏ.

ఆంధ్ర బ్రాంచి ఆఫీసు :- ఇంటిమియల్ బ్యాంకురోడ్డు, గుంటూరు.

ఏకీకృత విషయములు తెలియగోరువారు బ్రాంచి మేనేజరు,
భారత్ ఇన్స్పూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్., గుంటూరుకు వ్రాసి
తెలుసుకొనవచ్చును.

ఆంధ్రులారా,

ఆంధ్రభాషాసేవ చేయ నుత్సాహపడుచున్న స్వతంత్ర కుసుమ
మాల పోషకులలో మీ నామాతరము లలంకరించుచున్నవా ?
లేకున్న సత్వరమే మీ నామాతరముల స్వాతంత్ర్య కుసుమమాల
అప్లి కేషన్ ఫారం నందు లిఖింప త్వరపడుదు.

డాక్టర్ మ|| శేషాచార్యులు L. M. & S.

నైక్రటరీ, స్వాతంత్ర్య కుసుమమాల

మచిలీపట్నం

Dr. Acharya's Digestive Tonic

&

Anti-pyorrhea Tooth liquid.

Apply to—

M. S. Acharya's,
Chemical Works,
Masulipatam.

WEAK NERVES

NEED THIS
PICK-ME-UP

When convalescing after an illness that has rudely shaken your nerves, you need VINOSAN to pull them up immediately.

VINOSAN

A TONIC CORDIAL FOR NERVES

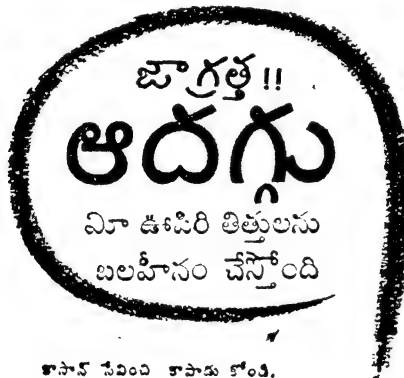
ANDHRA PHARMACEUTICAL WORKS, LTD.
BEZWADA (S. I.)

జైహింద్ బ్లూబ్లాక్ ఫౌంటన్ ఇంకు

అన్ని Fountain కలములయందును చక్కగా వ్రాయును.

ఆఫీసు బ్లూబ్లాక్ సీరాకూ డా కలదు — ధర సరసము.

M. S. Acharya's
Chemical Works,
Godugupet, Masulipatam.

కాపాన్ నేపింది కాపాడు కోంది.

దగ్గు నిర్మాణం దక్షిణం మీ దాద
అపకమింప చేస్తుంది. కాపాన్ మీ
అపిరితీర్తులను బలపరచి వ్యాధిక్రిము
లను రూపుమాపుతుంది. గారడీవరె
దగ్గుని మాయం చేస్తుంది.

కపాన్

మీ అపిరి తిత్తులకు రక్షిం

ది ఆంధ్ర పార్లమెంటులో వక్కు. లిమిటెడ్.
రెజిస్టర్డ్ (సాం ఇంటియా) సి

ఆంధ్ర ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ,

లిమిటెడ్, మచిలీపట్నం

(స్థాపితము—1925)

జీవిత భీమాతోపాటు అగ్నిప్రమాదము, మోటారు, నౌకా మొదలైన ఇతర భీమాలకు కూడ మంచి ఆకర్షణీయములైన ఏర్పాట్లు గలవు.

1948లో పూర్తిచేసిన జీవితభీమా

వ్యాపారము దాదాపు 1^{1/2} కోట్లు.

ఆస్తులు ఒక కోటి యిరువది లక్షలు మించినవి.

1947 వాల్క్యూయేషను బోనస్సు

సాలుకి 1000 కి రు. 8 లు.

ఏజంట్లకూ, పట్టాదార్లకూ చాలా సౌకర్యములుగలవు. వివరములకు మాకు

గాని మాయితర ఆఫీసులకుగాని

ప్రాయపచ్చను.

మా ఆఫీసులు:— డిల్లీ, కలకత్తా, బొంబాయి, మద్రాసు, బెంగళూరు, పూర్, శికింద్రాబాద్, అనంతపురం, ఎర్నాకులం (కోచ్చిన్), బెల్గాం, బెంగుళూరు, బరంపూర్ (బరీస్), బెజవాడ, గుంటూరు, విశాఖపట్నం, కోయంబత్తూరు.

భూకృతి సుబ్బహ్మణ్యం

ఎం. ఏ., ఎ. వి. ఏ., య్. య్. య్. (లండన్)

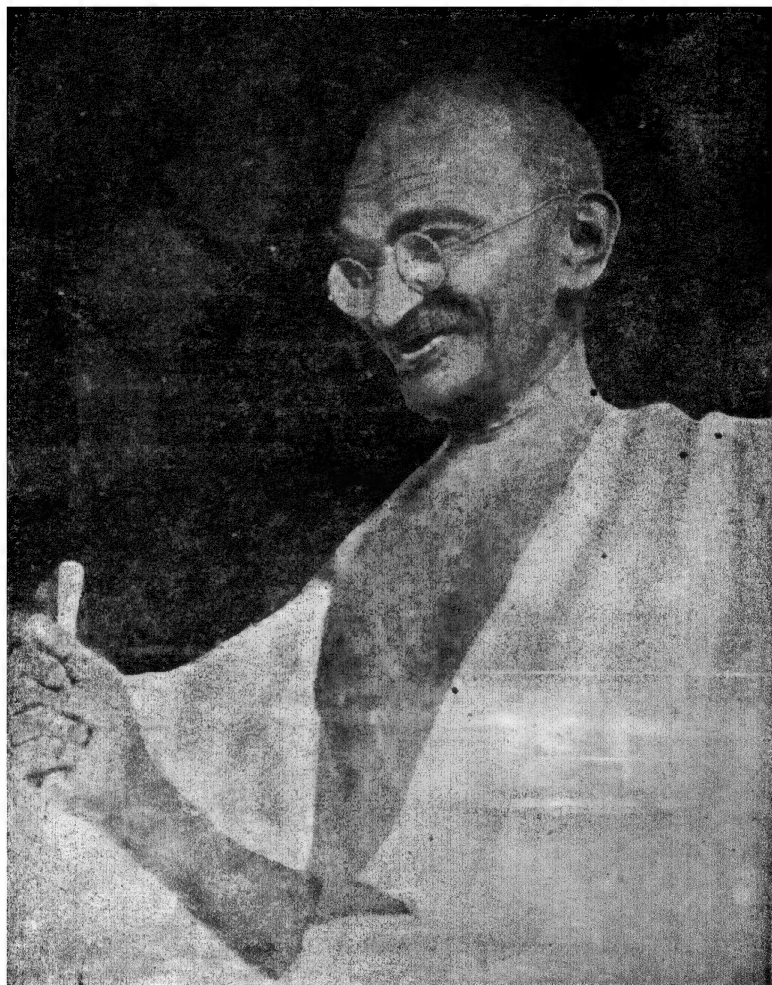
కార్యదర్శి

శుష్కమోదా వివయతే !

నామినద్గుణ 4

కస్తూరి

దేశకల్యాణ కారక ।

వి భాజా ॥

గాంధీ దంపతీ

శ్రీ గాంధీ మహాత్ముడు గీతాదర్శిత స్థితప్రజ్ఞుడు

భగవద్గీతాను బద్ధించబడిన యీ లక్షణముల బేర్కొని
యవి మహాత్మునియం డెట్లు వర్తించునో యీక్రింద సాంఖ్యయో
గము శ్లో॥ 54 మొ॥ 72 వరకు సూచించుచున్నాము :—

అర్జున ఉవాచ :-

స్థితప్రజ్ఞస్య కాభాషా సమాధి స్తస్య కేశవ
స్థితధీః కిం ప్రభాషేత కిం నీత వ్రజేతి కిమ్॥

54

అర్జునుడు :-

స్థితప్రజ్ఞుడేమి మాట్లాడును ? ఆయన మనోసమాధి యెట్టిది?
ఆయన యేమి మెచ్చుకొనును? ఎట్లు కూర్చుండవలెను? ఎట్లు తిరుగ
వలెను?

శ్రీకృష్ణభగవాన్ ఉవాచ :

ప్రశనాతియ దాకా మాన్ నర్యాన్ పార్థ మనోగతాన్
ఆత్మన్వేషాత్తతనాతుష్టః స్థితప్రజ్ఞస్తతోచ్యతే॥

55

కృష్ణుడు :-

మనస్సులో నుండునటువంటి కోరికల నన్నిటిని సంపూర్ణముగా
వదలి, తన యాత్మయందే, తన యాత్మచేతనే తృప్తుడై యెవ
డుండునో వాడే స్థితప్రజ్ఞుడు.

దుఃఖేష్వనుద్విగ్నమనా స్సుఖేషు విగతస్పృహః
వీరరాగ భయకోపః స్థితధీః మునిరుచ్యతే॥

56

దుఃఖములయందు మనస్సేమియు చలించక, సుఖములయందు తనను మరచిపోక, ప్రేమను, భయమును, కోపమును వదలిపెట్టువాడే స్థితప్రజ్ఞుడు. వానినే మునియని చెప్పుచున్నారు.

ఉదా! దక్షిణాఫ్రికాయందు తెల్లవారు మహాత్ముని చుట్టుముట్టి కొట్టి అవమానములను చేయట, ఇంగ్లీషు గవర్నమెంటునిన భయము వదలుమచుట, చౌరాచౌరా యుదంతముల అనంతరమున్నరీతి, నవకాలీన్ ఒక్కడే తిరుగుట.

యస్సర్వతానభిన్నేహ స్తత్తత్ప్రాప్య శుభాశుభమ్

నాభినందతినద్వేష్టి తస్యప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా॥

57

ఎవ్వరు దేనియందును స్నేహములేక శుభముగాని యశుభముగాని ఏది కల్గిన దానిని, సంతోషభావమును లేక, క్రోధమును లేక, సహస్థితితో ననుభవించునో వాడే స్థితప్రజ్ఞుడు.

ఉదా! భార్య కన్యూరిటాయి, ఆశ్రమమునందు కొద్ది డబ్బును దాచుకొనినదని దండించుట. తన యిష్టమునకు వ్యతిరేకముగా స్వరాజ్యపార్టీ వుట్టినపుడు, తన బుద్ధికి వ్యతిరేకముగా హిందూజేశ విభజనకు నాయకులు ఒప్పుకొనినపుడు, వాటితో పూర్వరీతి నే వర్తించుట.

యదాసంహరతేచాయం కూర్మాంగానీవసర్వశః

ఇందియాణీందియాథేభ్యః తస్యప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా॥

58

ఏరీతిని తాబేలు దాని యంగములన్నిటిని, అవసరమైనటుల ముడుచుకొని వర్తించునో, అవిధముగనే యిందియములన్నిటిని, అవి వర్తించు నిందియార్థములలో దగులక ప్రవర్తించుటయందే వాని ప్రజ్ఞయున్నది.

ఉదా! క్రిష్టమైన సమస్యల నాలోచించునపుడు, పదినిమిషములు విశ్రాంతి తీసుకొనదనని, అందరికి నాశ్చర్యము గలుగునట్లు అర నిమిషములో నిద్రపోవుటయు, నియమించుకొనిన 10 నిమిషములు కాగానే, నిద్రలేచి, తీక్షణబుద్ధితో తాము వదలిన చోటునుండి

మాట్లాడమొకలిడుటయు ఆయనతో సంవర్కము గలవారికందరకు తెలిసినదే.

శ్లో॥ విషయా వినివర్తంతే నిరాహరస్యదేహినః

రసవర్జంరసోఽప్యస్య పరఃకద్యప్యేనివర్తతే॥

59

ఆహారము మానివేయుటచే, కోరికలకు కారణమైన వస్తువులను వదులుచున్నారగాని, వానిమీద ప్రేమ వదులుటలేదు. వాని మీద ప్రేమ, ఈ ఊద బావ్యావస్తుప్రేమకంటె నుత్తమమైన దానిమీద ప్రేమకలిగవును వదులుచున్నారు.

ఉదా॥ ప్రశ్ననిహజమైన కోర్కెలను మహాత్ముని మనస్సు మానవప్రేమనిమగ్నమైన సేవయందు మరచెను.

శ్లో॥ యతతోహ్యపికాంతేయ | పురుషస్య విపశ్చిరః |

ఇంద్రియాణి ప్రమాధీని | హరంతి ప్రిసంధంమనః॥

60

ఎంత ప్రియత్నము చేసినను, ఏమాయున్నవాని మనస్సును, నిందియములు, బహు వేగముగా తమ వైపునకు లాగివేయు చున్నవి

ఉదా॥ మహాత్ముని చిన్నతనమునందలి బ్రహ్మచర్య ప్రియత్నములు, మాంసభక్షణ ప్రియత్నములు.

శ్లో॥ తాని సర్వాణిసంయన్య | యక్త ఆసీత మర్షరః |

వశేహీయస్యేంద్రియాణి | తస్యప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా॥

61

ఎవ్వరు, అట్టి యింద్రియము లన్నిటిని స్వాధీనమునం దుంచు కొని, నాయందే మనస్సును నిల్పుచున్నాడో, వాడే స్థిరప్రజ్ఞుడు.

ఉదా॥ మహారాజుల యిళ్ళకు వెళ్ళినను, మహాత్ముడు తన ఆహార, పాన పద్ధతులను, మహాత్ముడైనతరువాత మార్పుకొనలేదు.

శ్లో॥ ధ్యాయతో విషయాన్వపుంస | సుంగస్తీషూపజాయతే |

సంగార్సంజాయతే కామం | కామాత్తోభోభిజాయతే॥

62

శ్లో॥ కోధాద్భవతినమ్మాహ | సుమ్మాహత్ప్రవిభిమః |

స్మృతిభింశాద్ బుద్ధినాశో | బుద్ధినాశాత్ప్రణశ్యతి॥

63

ఇంద్రియ సుఖములమీద ఆలోచననిల్పిన, వానిమీద రాగము సంగము ఏర్పడుచున్నది; ఈ సంగమునుండి కామము, కామము ఫలింపనవుడు

కోరోధము; ఆకోరోధమువలన మోహము; దానివలన జ్ఞాపకము తబ్బిబ్బగుచున్నది; ఈ తబ్బిబ్బులవల్లను బుద్ధి నాశనమగుచున్నది; ఆ బుద్ధి నశించుటచే సర్వనాశన మగుచున్నది.

ఉదా॥ ఇంద్రియ లోలత్వమున నాశనమైనవారి చరిత్ర; గాంధీమహాత్ముని చరిత్రయందు దీనికి వ్యతిరేక మార్గమున బుద్ధి వికాసము కల్గిన మార్గము స్ఫురించుచున్నది. ఇంద్రియ సుఖముల మీద విముఖతవలన, సంగము తగ్గినది — దాని మూలమున కామము పోయినది: అందుచే కోరోధము తగ్గినది — దాని తరువాత మేదోధారణ వృద్ధియైనది: తదనంతరము బుద్ధి విశేషముగా వికసించినది; బుద్ధివికాసము మూలమున మహాత్ముడగుటకు మార్గ దర్శకుడయ్యెను.

శ్లో॥ రాగద్వేష విముక్తస్తु । విషయానిందియైశ్వరన్ ।

ఆత్మవైశ్యేర్విధేయాత్మ । ప్రసాదమధిగచ్ఛతి॥

64

ఎవ్వడు రాగ ద్వేషములు లేక, విషయములయందు, నింద్రియములను చరింప జేసినప్పటికి, ఆత్మను వశమునందుంచి, దాని విధేయతలో వశములో నుంచుకొను చున్నాడో, వాడు ఈశ్వర ప్రసాదమును పొందుచున్నాడు.

ఉదా॥ రాగ ద్వేషములను వదలి, సామాన్య మానవుడు గడవు సర్వజీవిత వ్యాపారమును, మహాత్ముడు హత్యగావింపబడు సంతపరకు చేయుచునే యున్నాడు.

శ్లో॥ ప్రసాదే సర్వదుఃఖానాం । హని, రహ్యోవజాయతే ।

ప్రసన్న చేతసోహ్యసు । బుద్ధిః పర్యవతిష్ఠతి॥

65

అట్టి ప్రసాదమును పొందినవానికి, సర్వదుఃఖములవలని హాని, పోవుచున్నది— ఆ దుఃఖములు వానికి హానిచేయలేవు. అట్టి ప్రసన్నమైన మనస్సుగలవానికి, బుద్ధివికాసము కలుచున్నది.

ఉదా! మహాత్ముడు తిన్నగ మాటలాడలేని బ్యారిష్టరుగా ఆరంభించి, ప్రపంచమున అద్వితీయ మనీషావిభాసితముగా నగుటకు, ఆయన ప్రతిరోజు కృషిచేసిన, రాగ ద్వేషము లుడిగి సమానముగా జీవనము గడుపజేసిన యమోఘ ప్రయత్నమే యేమో.

శ్లో! నాస్తిబుద్ధిరయక్తస్య | నచాయక్త స్యభావనా |
నచాభావయతశ్శాంతి | రశాంతస్యకుతస్సుఖమ్॥ 66

శ్లో! ఇంద్రియాణాంహిచరతాం | యన్మనోఽసువిధీయతే |
తదస్యహిరతిప్రజ్ఞాం | వాయుర్నావమివాంభసి॥ 67

అట్టి సమత (సుఖదుఃఖముల సమత) లేనివారికి బుద్ధివికాసము లేదు. బుద్ధిలేకున్న, సమానభావన లేదు; భావన లేకున్న శాంతి లేదు. శాంతిలేకున్న నికసుఖమెక్కడ ? మరియు,

ఇంద్రియములయందు వర్తించుచు, ఎవ్వని మనమా యింద్రియములకు వశపర్చియు యుండునో, ఆ ఇంద్రియములు వారియొక్క ప్రజ్ఞను, గాలి చిన్ననావను నీటిలో ముంచివేసినట్లు, ముంచివేయును.

ఉదా! దుర్యోధనుడు, రోమన్ హిస్టరీలోని మార్కు- ఏంటినీ, ఇతర స్వల్ప మానవులసంఖ్యాకులు.

శ్లో! తస్మాద్వస్య మహాబాహో | నిగృహీతానిసర్వశః |
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్య | స్తస్యప్రజ్ఞాపతిష్టతా॥ 68

కాబట్టి యెవ్వడు తన యింద్రియార్థములకోసమై యింద్రియములయందు దాసు చరించుచున్నను, ఆ యింద్రియములను తాను వశమునం దుంచుకొనుచున్నాడో, వాడె స్థిరప్రజ్ఞుడని, యనంత జేహుల సంపన్నుడవైన నీవు తెలుసుకొనుము.

ఉదా॥ ఇందియములను మహాత్ముడు వశమునం దుంచుకొనుట విదితము.

శ్లో॥ యానిశాసర్వభూతానాం । తస్యాంజాగర్తిసంయమీ ।
యస్యాంజాగ్రిభూతాని । సానిశాపశ్యతోమునే॥ 69

సర్వభూతములును రాత్రి సమయములయందు నిద్రావశమై యున్నప్పుడు, మునియైనవాడు మేల్కొనియుండి, జ్ఞానవృద్ధిని బొందును. భూతములెల్లను మేల్కొని యిందియవశత వర్తించుచున్నపుడు ముని, దానిని రాత్రిగా బరిగణించి, నిద్రించును.

ఉదా॥ మహాత్ముడు పగలు అన్నదపుడు నిద్రించుటయు కలదు. తెల్లనారుజామున కి గంటలకు లేచి దినకృత్యము లారంభించుటందరికి తెలిసినదే.

శ్లో॥ ఆపూర్వయాణమచలప్రతిష్ఠం ।
సముద్రమాపః ప్రవిశంతియద్యత్ ।
తద్వత్త్రామాయం ప్రవిశంతిసర్వే ।
సశాంతిమాప్నోతి సకామకామీ॥ 70

కొండలమీద గురియు వర్షజలము, సముద్రమున ప్రవేశించుచున్నప్పటికీ, ఆ సముద్ర మేవిధముగ మూలక యుండునో, ఆ విధముగనే లోక వ్యవహారములన్నియు స్థిరప్రజ్ఞనియందు బ్రవేశించుచున్నవి. ఆయనమాత్రము మారక శాంతిముగ నుండును. ఆ విధమైన శాంతిని, కామయుతుడు పొందడు.

ఉదా॥ లోకవ్యవహారములను, కష్టములను తీర్చినపుడు A.I. C.C. సమస్యలను తీర్చినపుడు మహాత్ముడు ద్వంద్వాతీతుడుగా నుండుట లోకవిదితము.

శ్లో॥ విహాయకామాన్ యస్సర్వాన్ । పుమాంశ్చరతినిస్సృహః ।
నిర్మమో నిరహంకారః । సశాంతి మధిగచ్ఛతి॥ 71

కామమును కోరికలనువదలి, నిస్సహృదై, మమకారమును,

అహంకారమునులేక, ఎవ్వడు సర్వమునుఘృలలోను చరించుచుండునో, వాడు శాంతిని పొందుచున్నాడు.

ఉదా॥ ఈవిధముగ మహాత్మ గాంధీ తన జీవితాంతములోని ముప్పది సంవత్సరములకుపైగ గడపెను.

శ్లో॥ ఏషాబ్రహ్మీస్థితిఃపరః । నైనాం ప్రాప్యవిముహ్యతి ।

స్థిత్యాఽస్యామంతకాలేపి । బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి॥ 72

అది బ్రహ్మీస్థితి. దానిని పొందినవాడెవడు, తిరిగి జీవితవ్యామోహమునందు పడడు. ఈవిధముగనే చివరవరకుండిన అంత్యమునందు బ్రహ్మనిర్వాణమును పొందుచున్నాడు.

ఉదా॥ మహాత్మగాంధీ పైవిధముగా జీవితము గడపి అంత్యమునందు సర్వపాపనష్టైశ “రామ ” నామోచ్చారణంబుతో చనుట యుండఁజేసినదే. ఆ మహాత్ముడు నిర్వాణమొందకున్న... .. నిరీక దాని కర్మలెవరు?

శ్రీ గాంధీ భారతము

నిర్వాణ పర్వము.

—: కాంతా శ్రమ వర్ణన :—

క॥ శ్రీ గాంధీ బోధనములను ।

నాగమముల కెల్ల యప్పుడధ్యయనంబున్ !

బాగుగ నొనర్చువారలు ।

నాగరిక జనులయొక్క వగరముచరిగార్ !

చ॥ వెలసిరి శాంతిసంకీర్తితః • వీనశుభాన్వయమొప్పుచుండగా ।

మెలగిరి సర్వమానవుల • మీదను సోదరప్రేమ జూపుచున్ ।

జలమున సర్వసన్మతి వి • ఛారములందు సమప్రసత్తితో ।

జెలగుచు శాంతినానుముప్ర • చేత సభావము జూపుచుండగార్ ।

డి॥ మానవులందు నెక్కుడగు • మన్ననతోందరియందుజూపగా ।

బూనరుపుట్టుచేతను సు • పూజ్యలెయకాలను పండరాయెడన్ ।

జానుగ జహ్నుత్రుప్పును ని • బంబుగ బాపురసాలభూజమున్ ।

మానుగ వేషచెట్టును స • మానజలాప్తి నార్జినొందవే ।

డి॥ ఆందగు పాదముల్లరిగి • యన్నితలంబులకేగి, లోపలన్ ।

గగిందుగ జ్ఞానశాంతిలను • గల్గిన యాపరమాత్మనంశలే ।

ముందుఘనావరోధమును • మోహగతిక సడలించుశక్తియన్ ।

దేదొ యొకింతభేదముగు • నితంశునందరు దైవరూపులే ॥

చ॥ ఆనియెడు భావతత్పరత • సందరు జాతిమతాదిభేదముల్ ॥

గవళయె గాంధీజీవరమ • శారుణికత్వవచః ప్రమత్తులై ।

దివదినమున్ బ్రశాంతియుత • దివ్యసుజీవనయాత్ర తృప్తినున్ ।

డమనట బూర్ణగ్రామపు ఘ • నప్రతిరూప విశేషమేర్పడెన్ ॥

సీ తొలిజామునన్ భక్తి + తొలుకాడ వైష్ణవ
 జనతాది కీర్తనల్ + చక్కబాడు |
 పాడిమెల్లగ నల్ల + పావనజలముల,
 మలినంబు వెడలంగ + జలకమాడు |
 ఆడిబీదలపాలి + యమరభూజంబైన,
 రాట్నంబు శ్రద్ధదీ + రంగదిప్ప |
 త్రిప్పియండరుగూడి + తేటగామగ్గంబు,
 నాడించి మడలం + నమరనేయు |

తే గీ నేసి సార్త్వికాహారము + నియతిదనును |
 తినినతర్వాత వార్తల + వినగనేడు |
 నేగి, రాత్రుల బడి, విద్య + నెలమిజెప్పు |
 జెప్పి కనులార నిడించు + జెలిమినొకడు |

చా తనదు శరీరధారణకు + ధాన్యధనంబు లవెంత యుక్తమో |
 యనువుగనంతమాత్రమే జనావళిచేకొని, శేషమెల్ల బా |
 యనునవిలేనివాతి కన - యంబు నొసంగెదరర్థి; సేవయే |
 మనుగడకూతయై చెలగి + మంజులశోభ నసంగదివ్వెనా |

ఉ నాయది యిద్దియంచెవడ + నన బర మేశ్వరుదృష్టినందరుగా |
 బాయకయొక్క రూపమున + వర్ధిలుచుండగ నెట్లులయ్యెనుగా |
 సాయము పొణిపొణికని + సల్పెదరందరటగా దర్శనా |
 రాయణసేవ; నొక్కహితు + రంజలజేసిన కృష్ణునవ్వుచుగా |

సీ అందరు విప్రులే + యాయాశ్రమంబున,
 శమదమంబుల జ్ఞాన + సమరమంట |
 అందరు త్పత్రియు + లాయాశ్రమంబున,
 స్వాతంత్ర్యసమరాన + జరుగులొట |
 వందరు వైష్ణవే + యాయాశ్రమంబున,
 మున్నెత్తుల వృద్ధి + గాఢమంట |

నందరుశూద్రులే ♦ యాయాశ్రమంబున

కష్టజీవన తత్త్వ ♦ కలననుంట ।

తే॥ గీ॥ సత్యరతియును ధర్మప్ర ♦ చారబుద్ధి ।

హింసయెరుగని జీవిత ♦ హితచరిత్ర ।

గలిగి బావుజీ యాదర్శ ♦ ములనుజాటు ।

యంత్రనిర్మాణ నిలయమా ♦ యాశ్రమంబు ॥

ఉ॥ అచ్చటి బాలబాలికల ♦ హంబును రాత్రియు నెల్లవేళలన్ ।

ముచ్చట భారతాంబికయ ♦ మోఘచరిత్ర బఠించుచుంటచే ।

బాచ్చెములేని ప్రేమ పరిపూర్ణత నుండుదుమాతృనామ ॥

నిచ్చట వాతెరక జెలగ ♦ నిస్తుల పుణ్యవిలాసలీలక ॥

సీ॥ నదుగలతికలు ♦ చక్కవర్ణిలుతోట,

పున్నెంపు నెలతకు ♦ బుట్టినిల్లు ।

జ్ఞానాగ్నికీలలు ♦ కాలుయజ్ఞపుభూమి,

సత్యదీరజమొప్పు ♦ సరససరసి ।

ఔదార్యమాదుత ♦ మలరెడు మలయంబు,

త్యాగజలంబుల ♦ కాశయంబు ।

పూతచారితులు ♦ పాలుపాకునిలయ, మా,

నందహంసల పిండు ♦ నాట్యసీమ ॥

తే॥ గీ॥ స్వేచ్ఛ నరజాగరమున ♦ జెలగముకుర ।

మతుల శ్రీదేవిసవతిగా ♦ నడచుచుండు ।

శ్రేష్ఠసద్గుణయుక్త దా ♦ రిద్రవలక్ష్మి

కోలను నవ్వుచుండురా ♦ బాలురచట ।

ఉ॥ ఆశ్రమమధ్య మందులను ♦ నందరు సంజలసంతసంబుగా ॥

విశ్రమ మొందుచుండును, పగివీణలు గాయక శేఖరుత్వేషన్ ।

విశుభమా శృతుల్వినున ♦ బేళలశైలిని గావనీలురై ।

యశు యగారగా వినున రంగు రేకియొ యొక్కవేళమై

ఉ॥ దేశములోని వార్తలు విని దేశపుటూసులు హిందుముస్లిములో
నాశనమూర్తయాయులయి ♦ నల్లడజేసిసి ఘోరకృత్యపుకా ।
రాశిని గాంధిజీ గెడపరాయిడి ♦ ఢిల్లీనిజేయు దీక్షయుకా ।
ప్రాశనపద్ధతుల్వినియి ♦ పార వివాదపరీతచిత్తులై ॥

ఉ॥ కుండుచు రోజురోజును న ♦ కుంతిత శాంతపథానువర్తియే ।
చందముగా నెనంగెనా, వి ♦ చారణవేనినిగూర్చి ప్రార్థనన్ ।
వింశతిగబల్కునాదో, యని ♦ వేమరురేడియొచ్చేయూర్తితో ।
నందలి బాపువార్తలను ♦ నందరు మన్ననపించుచున్నెడకా ॥

చ॥ జననని ముప్పుకొదిలము ♦ సాగెను నల్బదియొగ్గిదేమనన్ ।
మునుకొని జకాలమున ♦ ముందుగనైతగుగంబలొతరికా ।
జనములు రేడియోదా ♦ జక్కగదీర్చిరి ప్రీతితోడుతన్ ।
మనములుపొసగిగా శిశుసమాజములొడుచుజట్టిమూగగన్ ॥

మ॥ అటకాయాశాశానవాద్యము గుండునునం ♦ ధ్యారాగ కాంతిచ్చటలో ।
నటియింకన్ మృతుపాతంగతి ద్వివర్ణాంచల్పతాకంబుపా ।
కటమానా నిరహాస పభ్రమమునంగా దంజిపొనున్నయు ।
దృట బాబూఘననిగ్గహించితెశుభాస్థానంబునందున్నెడన్ ॥

తే॥ గీ॥ బాపుశీయయ్యో బాపుచీ ప్రార్థనకును ।
ననుచు నేడ్చెను రేడియో ♦ యందుచక్ర ।
మరిల నారీతిబలుకంగి ♦ మాటరాక ।
యేడ్చసాగెను గోలాయె ♦ నింకనచట ॥

తే॥ గీ॥ ఎవ్వడో మూడుగుండలను ♦ నివ్వెరపడి ।
జననమూహముచూడంగ ♦ జాతిజనకు ।
హృదయసీమను బ్రేల్చెను ♦ నదయవృత్తి ।
ఘోరమానేమయనికూడ ♦ గుమిలెదరిట ॥

చ॥ అనియెడివార్తగెంటుకొనియయ్యెడబల్కెనువక్తయందగున్
మునిగిరి దుఃఖవార్తలమోమోహన మూర్తికి నిందినేగియున్

జెనటియెవండొ చేసెనని • చిన్నలు మిన్నలుమీదబడ్డటుల్ |
వనటనుబొంది యేడ్చిరట , వన్నెలు చిన్నలుదీరనంతటన్ ||

— అ శ్ర మ బా ల బా లి క ల వి లా ప ము —

క॥ మనముద్దుతాత , వీరుడు |
మననాయకమాళినేత , మాన్యుడు ధీరుం |
డనువమశీలుడు సాధుడు |
మనభారత తల్లివంట • మనకికలేడా॥

20

క॥ అపకారికి నుపకారము |
సెవమెన్నక చేసి చూపు , నేతగ గాంధీ|
బాపూకన్నుల బడడా |
పాపంబిటు బద్దతాన • భారతజననీ ||

క॥ ప్రేమయె జీవితధర్మము |
ప్రేమయె కల్యాణాధము - ప్రేయతమమనుచుం |
ప్రేమను జీవమువిడచెనె ! |
రామా ! యని బాం గాంధీ- రమ్యప్రేమగ

క॥ తల్లీ, పావనచరితుం |
డుల్లము రంజిల్లజూచు- నుత్తమశీలుం |
డెల్లరిపై నను బ్రేమను |
జల్లెడు మాబోసి తండ్రి-చననేదివిక్ట ||

క॥ మాయన్న మాగురుండును |
మా యనుపమ శాంతిదూత-మహితాత్ముండుగ |
మ యోధుడు మామంత్రియు |
ని మూర్త తాతనేత-మము నిక గనడా |

క॥ దక్షిణ బ్రాహ్మణులలో |

శి బిరింబు పెటి- శితిసాయకమా

నక్షయ శాంతాహవమును ।

లక్షణలక్ష్యముగజూపు- రాజితడకదా ॥

25

క॥ అటచాంపరాను జనముల ।

కటకట లనుబాపుకొటకు- గటిసూత్రంబు ।

శ్రుతిలోనదాలె నెవ్వడు ।

పటుతర విక్రమమెసంగ- భానముహంగ ॥

క॥ కనబానిస చీకటిగూ ।

ర్చిన హీనతలోగలంగు- చెనటులకల్ల ।

విమత స్వేచ్ఛాదీపిక ।

నొసగూరిచి కాంతినొసగు- నూర్జితదితడే ॥

క॥ పైపైపూత మెఱుగుల ।

దీపించు ప్రతీచివిదై తెఱవకువశులై ।

మాపూర్వఘనత మఱచిన ।

చాసాత్ముల దృష్టివధము - బావినదితడే ॥

క॥ సత్యమహింసయు చలవగ ।

నిత్యము వేదాంతధర్మ- నిలయములనుచుకా ।

వ్యత్యస్తజీవితములకు న ।

గత్యం బవిరెండటంచు- గఱవినదితడే ।

క॥ కెయిరాజనములు కాటక ।

భయమున సుంకంబులేక- పాటినవారికా ।

స్వయముగ ధైర్యముగఱపుచు ।

జయమిచ్చిన శాంతిసేన- సామియితడే ॥

30

క॥ జనములసాయము లేకయె ।

మననేరదు సైన్యబలము-హృదయపరిమళము ।

గనుక నసహాయపద్ధతి

జనుడని స్వాతంత్ర్యపథము- జాటినదితడే ॥

క॥ పాపపుభీతి యెరుంగక ।

యేపునలోకంబు నెల్ల - నేలుచుధగ్ధం ।

బోపని రాక్షసగాఙ్గము ।

నూపిన యానూత్నతాప - సోత్తముడితడే ।

క॥ ధనమొక పురుషార్థమెకా ।

దనయవసరములనుమించు - ధనమునెవండే ।

నొనగును దరిద్రనారా ।

యణసేవకునై యొసంగ - ననినదితండే ।

క॥ మనసిజు గెలిచితిమనుచును ।

వనములవాసంబుజేయ - వాసియదేయా ।

యనుచును సంసారంబున ।

మనుచుండియు లోక సేవ - ములగినదితడే ।

క॥ పదివేలయదువులొక్కట ।

నెదురుగ కృష్ణుండొకండే - యీడైయొప్పెన్ ।

పదియును ముప్పదికోటుల ।

యెదలను వెలుగొండెగాంధి - యెనలేనిపృథన్

35

సీ॥ ఆత్మగౌరవహీన ♦ మగు దీనమనముల,

నాభిజాత్యమునాట ♦ సధికశక్తి ।

స్వార్థపరాయణ ♦ స్వార్థోత్తరహితుల,

సేచ్చానురక్తుల ♦ జేసెయుక్తి ।

విశ్వర్యమదమున ♦ నడరెడుధనికుల,

నెన్లవజపుల ♦ నేర్చెరక్తి

మూర్ఖాభిషిక్తుల ♦ మోహితస్వాంతుల,

గాజేసె సర్వవా ♦ గ్జులదీపి

తే॥ గీ॥ విరికిపందల నబలల ♦ భీరువులను ।

చెక్కుచెదరని వీరుల ♦ శ్రేణిజేసె ।

ఎత్తైమాణిక్యసంతతి • మృత్తుమంకి •
మఱపురాడే మనుత్కురిడు • మాకు నెపుడు ||

సీ॥ పఠదేశయంత్రాల • స్వాధీనులగువారి,
వడుకురాటంబుల • వైపుదీప్పె!
పాశ్చాత్య విద్యాభి • భవమైనదృష్టిని,
జాతీయవిద్యపై • జనగజేసె |
వృత్తులుపోయిన • నిర్తవిహీనుల,
కయిపల్లె కయిపచుల్ • కలుగజేసె!
ఉల్లాసముగ దేశ • కల్లోలముల జూచు,
దుర్మార్గనేతల • దొలగదోచె॥

తే॥ గీ॥ నలుకపైపిల్లి బిల్లిపై • నలుకదించి
జాతిలోపలికలతల • సరణిమాన్వి!
నరయ సీశౌర్య శూరత • మఱువగలమె!
మఱపురావన్న శ్రీగాంధీ • నా కనీచు॥

సీ॥ వేదాంతమణిరాశి • విమలకాంక్షులగవ్వ,
ప్రాచీనభాష్యార్థ • రజముబాప!
గుణతత్త్వమూలమా • కుజము చాతుర్వర్ణ్య,
మనుభావమున్ననా • తెనులకీడు!
పశుబలదుర్వార • పర్వతకులిశంబు,
ధర్మంబు పాశ్చాత్య • తతికినీయ
పారతంత్ర్యాభీల • ఫణిరాజగారుడం,
బీ ప్రేమమాహర్మ్య • మఱుగజేయ॥

తే॥ గీ॥ గలినిటవ తారకాండన • కల్కిమూర్తి!
కొపనమవర్తి శాంతసా • ద్గుణ్యమూర్తి!
సత్యమాధుర్య మాహిత • సాధుకీర్తి!
మముల విడనాడిపోయిరే • మాస్యమూర్తి॥

క॥ ఆ శీలం బాతేజం

బా శుద్ధాంతఃకరణము + నాత్మాగంబా

యాశారహితత దక్షత

యాశత్సు)విహీనతత్త్వ + మన్యుల గలదే॥

గీ॥ అనుచు గాంధీమహాత్ముని + యమల సుగుణ

త్వైభవస్తోత్ర) కలనను + వఱల గడపి

యంత దనివినొందక వేగ + మతని జంపు

హంతకుని గూర్చి జనులిట్లు + లనిరి వంత॥

40

—+ హంతక దూషణ +—

చ॥ అరనిముసింబులోనను న + నాంబురుహాక్షుని కన్న మూయగా

గరికరి చేసిపాడవుర + ప్పైడ! దుర్మడ! నీడనొడ్లకు

దిరముగ నిచ్చు చున్నదని + తియ్యరసాలము చేతులారనే

నరకితివేమిపాపము వి + నాయకతమ్ముడ బుద్ధిహీనుడా॥

ఉ॥ అల్లిని దండ్రిబిడ్డలను + దారగుణాలయ భార్య బంధులిం

కల్లర బొట్టుబెట్టకొని + యేడ్చెరబీరములాడు ద్రోహులన్!

జల్లనివ్యవృత్తాంతులను + జల్లియపారశమంబు జాపగా

నుల్లము కూరెత్తదొలగ + నుండుమటన్నను పైపవైతివే

ఉ॥ చేసితిబోధునులే వినియు + సీయనుకూరపుగార్యమీయెడన్!

బూసినదివ్య పుష్పమయ + భూజమునేటునగూల్చితీయెడన్!

పెసిన సత్యప్రేమలను + పిండెలవన్నియునన్నితావులన్!

వాసియువన్ని గాంచుతటి + వాడగజేసితివేల పాపుడా॥

ఉ॥ అంచితకాంతివంతమయి + యబ్జనమానశిలాసయక్తమై

మించెడి సౌధరాజమగు + మేల్మికదానిహొరంగులీనున!

భృంచిత'టాజ'యాయనగ + భాసిల్పహరిత్యము జ్ఞానలోకమం!

దెంచక స్తంభవక్రీతకు + నీవిధి సౌధవినాశమెంచెదే॥

ఉ॥ ఇంతవిశాల భూమిపయి + నించుకపాలనుద్రావి పశ్యన్!

క్లింతుమెసంగి లోకముల + గీడులడంగను శాంతిగీతికల్!

చింతలబాపబాకుకడు • చెన్నగు కీరకళోరి నెట్టులన్ |
 వింతగనోరి కొట్టిశివి • వీర్యమె! నీమదిచల్లనాయెనే॥ 45

ఉ॥ ఎప్పుడునిన్నుజూడడటె • యించుకయామృగుశీశద్వష్టులన్
 విచ్చుచు నీశరీరమును • వీక్షణచేసిన నీదుచేరితో |
 నిప్పుగినిన్ నిశాచరుల • కీడగుకార్యము చేయనేర్తువే? |
 మెప్పున నీడుచిత్తమది • మెల్లన నీగుండు పాటకుండునే!॥

ఉ॥ శత్రులులేరు నాకనుచు • సర్వదనంబుల నొక్కరీతిగా |
 మిత్రతెజావి వైరులన • మేయకృపాంబుధిచోలలాడ న |
 స్మితులజేయునీగురుని • ప్రేమప్రవాహములోమునింగి లో |
 కత్రియపూజ్యనిస్సరుణ • గాచడివానిని దుగించినాడవే॥

ఉ॥ తన్నువరించివచ్చు వ్రజ • తన్మలస్మేరవిలాసలాలనన్ |
 మన్ననజేసితన్మనట • మానవదేశుడు కృష్ణుడయ్యెడన్ |
 గగ్గన్నన కూరిత్రులని • కారములంగనుపూరుమాచళిన్ |
 దిన్నని సత్యవాక్యముల • దిద్ది మహాత్ముడు పెల్లనీయడన్ |

చ॥ ఎటుగక చేసినాడవుర • యీభువిదేహము లేకయున్నచో |
 డలుగున దేశదేశముల • ధన్యుడుగాంధీ ప్రబోధశక్తితో |
 దిరముగజల్లిపోయినయు • దీర్లకృపాస్తియు సత్యరక్తియున్ |
 దరతరముల్ ఫలించుటలు • దారపుసవ్యవరంపరావళుల్॥

ఉ॥ ఎన్నిదినంబులాయెనొకొ • యితిని రాజ్యముజాసిబాధలే |
 యిన్నరలోకమందెచట • నందు సద్వశ్యమొప్పుగంకణం |
 బున్నతిగట్టుబుద్ధుడట • బోధిమహీజపు జాయబల్కగా |
 నన్నియునీతిన్మరల • నల్లననీరికలెత్తగాంచవే॥ 50

శా॥ ఏదోదేశమునందునెచ్చటనో యె • తేదుప్తపంకంబునన్ |
 పైదోడేరుచులేకన్యగనగ • ప్పాలెన్నియో యోర్చియున్ |
 పేదవాగ్ధివసూక్తిదీపికభువి • వెల్లించునత్కిరి సం |
 పాదినీస్తునిసిల్వచానెయడగిం • పంజాలెనే చూడుమా॥

చ॥ చదువొకయింత లేకయును ♦ శక్తివదాంబుజ పూజనల్పిలో!
విదితగతికడదంబశుభ ♦ వేషముదాలించి ధ్యానరక్తిచే!
నుదితననుప్తవేదియగు ♦ నుజ్జ్వలధీమణి రామకృష్ణుడే!
యదియరయంగనడ్డకయ ♦ యాత్మవివేకము చాటడేదికల

మ॥ అదెయూకాశమునందునిన్ననుచు ♦ నాహా!యింతయేనా?త్వదీ!
యదయాహీనసహింసమార్గబలమయ్యాయంచుగేలించునా!
సుదయాసాంధ్రునిబాపూజగ సవాణిఁగ్రహంశురాగద్యుతుల!
విదళింపఁ వెలుగొందె నిర్మలతపో ♦ విద్యావిరాజిత్రుభాగ॥

చ॥ జడము యు ఘర్షణంబునను ♦ సార విహీనపు డొక్కిలేరు నీ!
యెడనజరింబు, సారమయఁమెన్నన నామయనత్యప్రేమలా
క్కడబరవఁసహింసనిఁబుచ్చితెత్తుముడ సూక్ష్మదేహమీ
వకుగునకంచు నల్లదియె ♦ వందనమిచ్చెడు బోసి నవ్వుతో!

శా॥ హారామాయని నీరివాల్వారు ధర్మనిక ♦ వ్యాకీర్ణమై గాంధీజీ
నోనారకదగ నీహృదంతరమునం ♦ దున్వెల్లు చిద్రూపునిక
స్ఫూర్తదారతటిల్లతాయుతవిరా ♦ జన్మమేఘాకృతిక
చేర బిల్చుచునయ్యె లీనమటు తక్రేమానుసంధానక॥

ఉ॥ కోపముచేత గొట్టితివి ♦ కొంకక దానఫలించెనేమి? స॥
తాపము నీకుడక్కనిక ♦ ధారుణియుండెడి యంతదాక నీ
పాపము గర్హ్యమాంకను ♦ భారతజాతి శిరఁబు నెత్తగా!
నోపదుగా; యిక్తనగడు ♦ నొప్పెడియాత్మబలంబెఱుంగుమా

తే॥గీ॥ ఆనుచు నీరీతివాపోయి ♦ యధికదుఃఖ
వీచికలలోన మదితప్పి ♦ విహ్వలులయి
తేలువారికి రేడియో ♦ తీరములను
మృదులరవమిట్లు వినవచ్చె ♦ మదులు కరుగఁ

వ॥ బ్రిటిషుచక్రవర్తి హిందూదేశ గవర్నరుజలరల్ లార్డుమాంటు
బాటనునకిట్లు సందేశ మురికించె,

౮॥ రాణి నేను మిగుల ♦ రట్టును జెందితి

మనుచు తెలుపు నకల ♦ హైందవులకు

మీవివత్తందెచ ♦ మేరయేలేని

మీకెయనగనేల ♦ లోకమునకె॥

వ॥ బ్రీటీషు మంత్రిశేఖరుడైన అట్లీ రేడియోయందు దుఃఖించుచు
నిల్లు పసంగించెను.

నీ॥ హిందు దేశమునందు ♦ హితముమీఱ జరించి

యఖలదేశముల మ ♦ హాత్ముడనగ

ఖ్యాతిని గడియించి ♦ యతిబోలె తపమున

విప్రయసిగ్రహ ♦ మెనగ వెలసి

రాజకీయములంగు ♦ గాజినస్సార్గ

వర్తనసర్వంబు ♦ ఎఱువజేసి

హింసావిహీనమై ♦ యేవార నీశాంతి

సంగరపథము లె ♦ టుంగ జేసి

తే॥ గీ॥ శత్రులను బ్రేమమచ్చున ♦ మిత్రులనుగ

జేసి, జగమున కొకమిత్ర ♦ చెలువు గూర్చి

యొక్క తరమెల్ల నేతియై ♦ యున్నవాని

మఱువగలదెట్లు గాంధీని ♦ భరత భూమి

ఉ॥ అన్యుల పాలనంబునకు ♦ నొడలవంపమలుచు బల్కు సా

మాన్యుల వీరవర్ణులుగ ♦ మార్చెను. బ్రాచిబ్రీటీషివద్దతి

మాన్యతభోనడంచెను ♦ గ్రమంబుగ నిందియలోలురస్థర

ధన్యుల జేసి జీవనని ♦ ధానము దిద్ది ప్రయత్న మేర్పడగ

—శతకత్రా నకాలి యుదంతములు—

ఉ॥ జాతిని జాతికౌర్యమున ♦ జావగ నేసి విశుద్ధజీవన

ప్రీతిని వీడి రాక్షసుల ♦ పేర్చి నధోగతి వంగ దేశజాల్

నీతినిబానియున్నతటి ♦ నేర్పున జీవములొడ్డి వారి నే

రీతిని గాచిబోచి వివ ♦ రీతము మాన్వరిజప్రచారము॥ 60

ఉ॥ ఆమధురస్వరంబు తగు ♦ నాశుభవామన దేహముగటా!
 నీనుములేని హుతకుడు ♦ నెమ్మి రివాల్యురుబారిగూర్చగా!
 నామహనీయు నాత్మయును ♦ నంచితవర్తన దీపమట్టిలన్!
 శ్రీమముగూర్చి హైందవుల ♦ చీకటిరాత్రులదారిజాపుతన్॥

వ॥ అనంతరం బాంగ్లేయ యుద్ధకాలమంత్రీ విన్సటన్ చర్చిల్
 పశ్చిమా విలేఖరులతో నిట్లు ప్రసంగించెను.

ఉ॥ దేహమనభ్యవృద్ధిని ♦ దీరగువస్త్రమునైనదాల్చకే!
 యూహలవాడో, నామదికి ♦ సుత్ర దిగంబర రూపధారియై!
 దోహము నీవిజాల్ముడుగ ♦ దోచునునాకిటుగాంధి, వానిసం!
 దేహములేక కాల్పితన ♦ దెప్పిననొచ్చి మనంబుసోలెడు॥

వ॥ యుద్ధకాల హిందూదేశ రాజ్యాంగమంత్రీగ యల్, యన్.
 ఎమెరీయట్లు నగచెను

ఉ॥ నల్లనిఘోషు ణోణాకటి ♦ నల్లనిహేటునుదాల్చి నీమలో!
 పెల్లగతాన చేచ్చుకొను ♦ మిష్టగుగాంధి యిదేమియిట్టులన్!
 గొల్లయిదాల్చి తాదనము ♦ ణోరక తాపసురీతిగొట్లవా!
 నుల్లములేల్ల నాతిగొను ♦ నోణిమి జాటిమతంబులన్నిటా॥

చ॥ శమముదయంబు జీవనపు ♦ సాధనిధర్మములై వెలుంగ, సం!
 యమియము రాజతంత్రమునో ♦ యూరముగాగనుజ్జక సంపదా!
 యమనియమాలతోనడపి ♦ యంచితలీల స్వరాజ్యనిర్ణయం!
 బమనెశాంతివిప్లవమునాంగ్లులుద్రిగ్భమమెచ్చిచూడగన్॥

గీ॥ మతముకులము తనకు ♦ మోక్షత లేకున్న!
 జనులుతన్ను జేర ♦ జాలరనుచు!
 హింస లేనిసత్య ♦ హితమగు మార్గంబు
 నఖిలజనుల కందు ♦ నటులగూర్చె॥

చ॥ సుగుణముచేతనే సకల ♦ శూరులజేరిచె శాంతసంయతిన!
 సుగుణముచేవిపక్షులను ♦ జోద్యముమోహితులన్ బాసర్పడిన్!

సుగుణసుభారసంపుజ • సోలిచెవిప్లవచిత్త స్పృష్టులన్ ।
సుగుణమెమోహనాస్త్రముగఁ జూచుగఁ గాంధీయమాత్మ మెట్టిదో

తే॥ గీ॥ దేశచారిత్ర గాంధీకే • తీటుకాటి
స్థానమిచి నదాఁ నా • దలచుదాల్తు
మైననీతటిదేశజల్ • హెండవులగా
సానుభూతిని జూపగా • నాచునేకు

వ॥ ఇంగ్లీషు కవిశేఖరుండైన 'బర్నార్డుషా' యిట్లు వలపోసె

తే॥ గీ॥ మాఁపునీతియోజించి • మాడ్చుకొండైన్
గాంధీకేస్థానమిచ్చెను • ఘనునుగాన
ఘనుడు, నకుడని బల్కుంగ • లగాదతంబు
సృష్టియన్నిటను త్కృష్ట • చిత్రమగును॥

తే॥ గీ॥ పేమపేమయటంచును • బ్రయము మీఱి
బల్కునెఱుగునుబోధించె • సత్త్వబుద్ధి
మంచిహెచ్చిన జేసాన • టంచునిదియె
సాక్ష్యమాననె బెర్నార్డు • మాకలంగి॥

వ॥ అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాధ్యక్షుడు "టూమ్స్" యిట్లు వాపోయెను.

ఉ॥ భారతదేశ మొక్కటిని • బాధ్యతనాయకుడౌచు దీర్చగా
నే చునున్న నేమగును • నేర్పరిదేశము లెన్నియేనియున్ ।
సారపునాయకత్వమున • సాకగలాడు మహాత్మాగాంధీ యా
వీరుని జ్ఞానవాక్యములు • విస్మృతిగాంచదు లోకమెన్నడే॥

ఉ॥ అట్టిదివిద్యసూక్తులను • నాదరమొందుచు రాజ్యనేత్రై
నట్టిమహానుభావులు మ • హాశయ శోభితనీతికోవిదుల్ ।
గట్టిగ మానసాబ్ధుల • కాళిలిఖింతు సువర్ణపంక్తులన్ ।
కట్ట! యతంజలేడిపుకు • కాంచస్వతంత్రపుభానుశోధలన్॥

- ఉ॥ భావించి పుణ్యమును చు • భావియుంబుల మార్గస్థిగా |
 నేనును పుణ్యము • నిర్మలమౌనపు నిర్మలమౌనము |
 మీరు నేనును జేసి • విశుద్ధికిని మహాత్మునిమౌనము |
 మౌనము, సదాచారము • మౌనమునందును సర్వము ||
- ఉ॥ మానవజాతికి మును • మార్గముగా మార్గముగా మును •
 దీనిని వ్యభిచారుడె • మౌనమునందును మౌనముగా |
 బానిసభావమును • బానిసభావమునందును మౌనముగా |
 బానిసభావమును • మౌనమునందును మౌనముగా ||
- ఉ॥ మానవజాతికి మును • దీనిని బానిస మౌనముగా మౌనముగా |
 మానవజాతికి మును • దీనిని బానిస మౌనముగా మౌనముగా |
 మానవజాతికి మును • దీనిని బానిస మౌనముగా మౌనముగా |
 మానవజాతికి మును • దీనిని బానిస మౌనముగా మౌనముగా ||
- చ॥ మౌనమునందును మౌనము • మౌనమునందును మౌనముగా |
 మౌనమునందును మౌనము • మౌనమునందును మౌనముగా |
 మౌనమునందును మౌనము • మౌనమునందును మౌనముగా |
 మౌనమునందును మౌనము • మౌనమునందును మౌనముగా ||
- చ॥ సదాచారమునందును మౌనము • నిర్మలమౌనమునందును మౌనముగా |
 బ్రహ్మమునందును మౌనము • బ్రహ్మమునందును మౌనముగా |
 వ్యభిచారుడె మౌనము • వ్యభిచారుడె మౌనముగా |
 సదాచారమునందును మౌనము • నిర్మలమౌనమునందును మౌనముగా ||
- వ॥ కాశీవిశ్వవిద్యాలయ కులపతి రాధాకృష్ణమండలి జరిత వెలి
 బుచ్చె
- ఉ॥ మాటలకందరాని విష • మౌనమునందును మౌనముగా |
 నోటనుమాటరాదిక వి • మౌనమునందును మౌనముగా |
 పాటవివేదికాదు • భాషితులమౌనమునందును మౌనముగా |
 మౌనమునందును మౌనము • మౌనమునందును మౌనముగా ||

తే॥ గీ॥ సత్యయుగతాపసోత్తమం • జాతినేమి!
 మాయనూయెను నీ వైశ్య • మానితోడ!
 దేహమును హత్యగావింప • దివిరినాము!
 సత్యప్రేమలజాపగా • జాలకునికి॥

ఉ॥ ఇంకెపుడీజగాన గను • నీశ్యగుణాఘ్యలు శాంతిదాంతుల!
 జంకక విశ్వమన్నపిరి • జల్లగజల్లెప కాలమేర్పడు!
 శంకయిక్కెల్ల తృప్తిగూ • శాంతిరాక్షస పంకమగ్నమై!
 సుకలయుక్తమూ పుడమి • సాకగగాంధి పథంబెదిక్కుగూ॥

వ॥ క్రాంతిపక్ష హిందూరాజ్యాంగమంత్రీ “పెరిక్లెస్” రీతి
 పలపోసె

ఉ॥ గుండెలువీరలు నిట్టివగు • క్రూరరాద్భుత వార్తవిన్నవో!
 రండు మహాత్ముడౌనితమ • ప్రాణపుట్టెక్రమణపువేళినా!
 తండెదిగోజీవముల • ధారియొనర్చినో యట్టిప్రేమయే!
 పరిసిఫలంబొసంగువన • పాపన దేహమెదోపాదంబుగా॥

తే॥ గీ॥ భువిజరిత్రను నన్యమా • నవుడెవండు!
 జనులనందఱదన సిన్య • సద్గుణముల!
 పూతచారిత్ర సత్కథా • ప్రాతములను!
 సోలజేసెను నీలీల • జోద్యమంద॥

వ॥ భారతయూనియన్ ప్రధానమంత్రీ జవాహర్లాలు నెహ్రూ
 దుఃఖసంతప్తహృదయుండై రేడియోలోసీరితి జంతావిన్యా
 లుండై హృదయదారుణంబుగా విలపించె-

తే॥ గీ॥ కాకుచీకటిగమ్మెను • జ్ఞానదీప!
 మారిపోయెను పదములు • దేరిరావు!
 హితులు రా రండు సన్నిత్రీ • తతులురండు!
 జాతితండ్రియా మనబాపు • జగతిబాసె॥

ఉ॥ అక్కట తప్పుబల్కితి నె • యామహాసీయునికున్న చావు;హా!
నిక్కమె యాస్వరూపమిక • నిచ్చలు జ్ఞానమరీచినంతతుతో!
దిక్కులబిక్కిటిల్ల మన • దిక్కుయి సత్పథసూచకంబుగా ।
మక్కువహాపశుడుటలుమాన్పడె, నామదిదుర్భరంబికా॥

తే॥ గీ॥ భక్తిసంయుక్తి భారన • బాపుకొఱకు ।
నాస్మికాంతకే గావించు • నట్టి మనము ।
సత్పథవర్తియమ్మూర్తి • చక్కదేవి ।
కిచ్చ బ్రాణంబు దానిగా • వించుటొప్పు ॥

ఉ॥ జ్యోతియెఱుగిపోయెనని • సోలుచు బల్కితినద్దితప్పె;వి ।
భ్యాసిననాతంబులగు • కల్మషహీనపు సత్వసూత్రేముల్ ।
జ్యోతుఁజేరి, వేయఁకున • సుందరవర్షము లేగినన్మహా ।
నేతమహాత్మ్యాగాంధి కృతి • నిర్మలవాక్కులతోడ, వెల్లవే॥

ఆ॥ నె॥ పిచ్చివాడొకలకు • పేరెప్పరివాల్వరు ।
దానధర్మసూత్రీ • తగువువిరిగె ।
పిచ్చివాడెవాడు • పీఠినవ్విషగర్భ ।
ఫలముమింగి విషము • తలకు నెక్క ॥

ఉ॥ కొట్టెనుబాపునంచు గడు • గోపవరీతమనంబుతోడ, నీ ।
చెట్టను బంధుమిత్రులను • జేడ్చడహింసను జేయబోకుడి ।
కట్టిజాతివైర విష • కల్మషకుంజఫలంబదాటచే ।
గొట్టుడి జాతివైరపిష • కుంజము బ్రేమలపితృధారలకా ॥

వ॥ మాజీకాగ్రెనధ్యక్షురాలు, భారతకళావనీ కోకిలమిట్లు
దుఃఖోద్రిక్తకుహూకారంబుల రేడియోయందు వినిపించె-

తే॥ గీ॥ హిందుతులకల మైత్రితై • ముందుగాంధి ।
యశసవిరహిత దీక్షను • నడరె; తుదకు ।
గూడ తల్పలసిద్ధికే • కోరిమడిసె ।
నవుడు దేశంబునహించె • నిశ్చయ లేదు॥

ఉ॥ కూడిక లేదొకంత, పెరి + కోరిక పై సహింపు లేదు, పై |
దోషులపై మలేను, మదిదోహపుటాహాలెనిండె, నందఱు
వీడెను నమ్మకం, బెనల ద్వేషము లేక బుబండ్; నయ్యయో॥
నేడిటనేమతానగన + నేనిదుర్గుణములనంబడుకా॥

శా॥ లకట, యిదేమిపాపము, మహా మహిమాస్వితహిందుధ్ముల |
ప్రకటితరీతి నేక్షణము + పాపనశ్చితమందు దక్షతన్ |
సకలప్రపంచమానవులు + సాక్షిగ నాచరణ బుజేయు, నా |
యక మణి హిందుసోదరుల మా స్తములంబడి మందనాయెనే॥

ఉ॥ కాయమునందు, జీవితప్రకారమునందున, నొక్క పాణమే |
మోయనలీలనుంటిమియ + హా! యి మాదగుకండకండమా |
ప్రాయవసరికోకిలము + వాసెనుమమ్ముల, వట్టికట్టె లే |
యాయెను శేషమితటి + హా! క్రియలేని పదంబులైతిమి॥

ఉ॥ ఏమిని యింతనిస్సృహ, యి + కీగతి జీవితమంతవేర్తె |
మేముపయోగపర్చితి మ + మేయముత్యాగమహాప్రసంతిలో |
గామితోయజాతిముల + ఖండములంచుదలంచినామెయా |
ప్రేమనహింసనింక మన + వీరునితోడనే యువువార మి॥

ఉ॥ పోయె శిరోజముల చెదరి + పోవగ, గుండెలబాడుకొంచువా |
పోయెడి కాలదింక; నడుముల్బిగియిపుడి, ముక్తకంఠకా |
'జే'యని ఖండఖండముల + శ్రీయతిగాంధీవిపన్నలోముకా |
బాయాపోవజూపిన సు + మార్గమునం జనరండులెంకికా॥

ఉ॥ నర్మమే బావుటారిపుల + జల్లనిప్రేమనహింసమించుట |
నిర్మముగాచుడాలు,ధర + ణీసలి నయ్యెడగక్తపాతసాం |
గర్వ విహీనతర్వమయ + ఖండబలంబున ద్విపుష్కలగా |
స్త్రీయనాత్మనూతిముల + జాపుచుజాటగరండురండికా॥

శా॥ గీ॥ నర్మయోధునిబంటులై + సకలగతుల |
వాడనాదలజాటంగ + నేడు దీక్ష

కొనగరండు, మన బాపు • కదనరీతి ।

విజయము గుదాక పట్టును • విభవజనదు ॥

తే॥ గీ॥ చావనగ నేమి, మాలిండ్రి • చావలేదె ? ।

• స్తముడిగెడితటి బాపు • జగతిలేదు ।

కనాకి దేనిత్వజీవిత • మననతంకు ।

మోటుపైమోటు లాత్రికి • మృయు ననంగె ॥

ఉ॥ రాజులలోన నీగుణవి • రాజులు దేహము పంచభూతముల్ ।

పూజుతోడనందుకొన • భూరమణుల్గ నీడె, శాంతివి ।

భ్రాజితరాజ్యదీప పరి • రాజు, నీసుగుణాధ్యనేత, క ।

వ్యాజనతిక్త శాంతిసమ • శార్జితి హైందవరాజ్యలక్ష్మికే ।

తే॥ గీ॥ బాపునకునెందు శాంతియే • వజ్రలుగాక ! ।

శాంతివద్దిక నీకేడి • శాంతియగును ।

నిందు దీక్షితరతరము • లందునిలువ ।

జలము తేజంబునోంపు • జలనొసగు ॥

ప॥ భారతరాజ్యాంగ్గ యువప్రధాన సచివోత్తముండు సర్దారు
పట్టెల్లు చింతావిలోలస్యంబున రేడియోయందు వచించె.

ఉ॥ ఇప్పుడెకామహాత్ము కడు • నింపగు వాక్యసుధారసంబుమా ।
చొప్పును నిర్వచింపనిని • చొక్కుచు గేహముజేరినాడమా ।
యప్పుయుదైవముంగొలువఁనాత్రముతోజనె; నిట్టెప్రేర్పిమా
యొప్పులకుప్ప జంపెనట • యోర్వక యెట్టికాతుడోకదా ।

తే॥ గీ॥ ప్రేమయెంతయు బాపుజీ • ప్రియవదనము ।

బాపుచున్నవహా ! రాము • జూచినట్లు ।

తప్పు క్షమించితివి బాపుఃధర్మచూర్తి ।

నిన్ను మాకీయగలడె యా • నీచుడిపుడు ।

తే॥ గీ॥ నీవు జీవించునప్పుడు • నెఱవలేని ।

హిందుముస్తీము నిఖ్యంబు • హీనవృత్తి ।

నిట్టి జ్వాలలికలైడ • నెడలుగలియ •

నేకమై నీకు సంపితి • నిచ్చుగాక •

తే॥ గీ॥ అటుల రేడియో వినిపించు • నార్తివచన •

సముదయంబుల నాటించి • సకలజనులు •

సాధుహత్యావిశేషాల • సరణిడెలియ •

నుదయవర్తికలో నిట్లు • చదివిరంత ॥

—• హత్య కర్త స •—

ఉ॥ ఇంచుకమించెగాలమిది • యేమి విచిత్రమటంచు మెల్లగా •

నందిశిరంబు నేహమును • బాదములంటెకులీలదోప గా •

వించి, తటాలునంగరము • నెత్తి తివాల్వకు ప్రేల్చుసాగెకొని •

మ్రొంచుతగుక్కుమన్నటుల • మేదిని వాలెమహాత్ముడాయెడ •

ఉ॥ ఇన్నిదినంబులెవ్వరికి • నిందుకహింస యొనర్చకుంటయే •

యెన్న మహోన్నతంబగుచు • నేశ్వరుజీవితధర్మముంచునే •

గ్రన్ననబల్కుచున్న, నను • గానిలగొల్కె నేగ్రాడ్వేలమున •

దున్నతదంశమేయనెడు • నూహను'గా'యటంచెలబడె •

ఉ॥ చెప్పలుజారె బాదముల జెన్నుదొలగెను మోమునందువే •

యుప్పతిలెకబ్రశాంతియులేముజ్వల తేడముతొతిదెల్పగా •

నొప్పెడి కంటియద్దములు నోర్వక విడెను నేలయుగ్మమున్ •

గుప్పగగూలె నామహితు • కొమలదేహము రిక్తలిప్తమై •

ఉ॥ నిండెను, హస్తముల్ ప్రజల • నిస్తులప్రేమ సమస్కరించున •

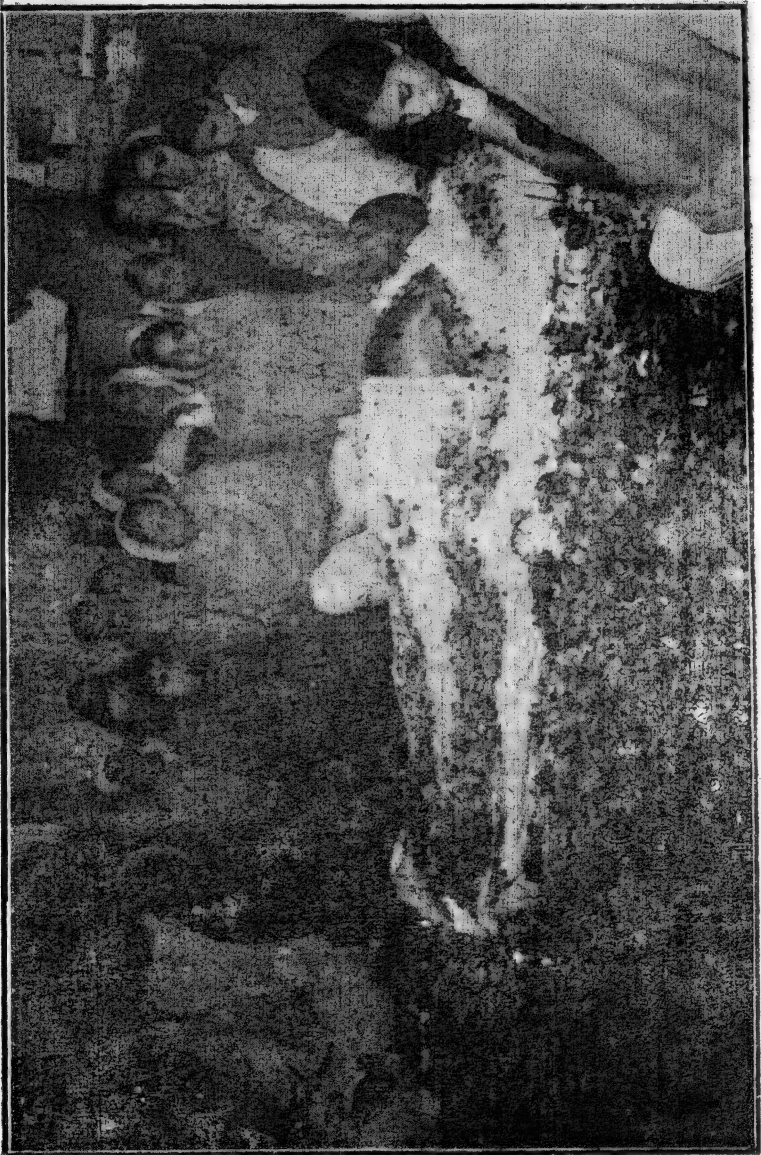
ట్లుండిన వట్టలేవడేన • యోయను దుఃఖినముద్రభోషమే •

చుడతరంబచాచు నలు • చక్కటుల బభవించెకోకమే •

ట్లుండినదట్టలే విలయ • మొందెదులీల దోచెనయ్యెడన్ •

తే॥ గీ॥ ఆవమనుగాంధులంతట • సమ్మహాత్ము •

దేహమాతురతండగ • డేర్పయిత్తు •

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय.

శా|| జ్యోతిర్నాగి మహాకర్మ దేహమనుహంవ్యంబున్ దగన్ద్రోల్పు, న
 ప్పీలుంఁగినినేకత నొప్పిరదుగా ందిప్యల్ కనున్ హవ్య సే |
 వాలోలత్కమునం జెలంగగను నంవారొ దగన్ ద్రోష్టి, దా |
 లిలంజేయగరుప్య హవ్యకబళా • తే నారవలొల్పె శీన్ ||

మొనరగావింప వృథాయాయె • నూగ్గుపెచ్చె ।
నండలు మహాత్ముబిర్లా గృహంబుజేర్చి ॥

ఉ॥ ఆగృహమందె మొన్నతడు హైందవముస్లిముమైత్రికోసమై ।
త్యాగముతోడ బాణములదాగడ బీలినొసంగబూనెనా ।
నేగముతోడనాయెడినె వేమగు మితులకూర్చిపేర్చి ను ।
ద్యోగవిధానమున్నె అపెనూఅడిలంగ నుధిల్లిముస్లిములే ॥

తే॥ గీ॥ అదియె పర్యంకమందున • నామహాత్ము ।
డటలె ప్రాయోపవేశంబు • నందుగూడ ।
నధివసించెనుగా యిష్టు • హృద్యయైన ।
నటులె సీరమయి యాచోటె • యమరెనార ॥

ఉ॥ ఎన్నియుగంబులేగునొకొయిట్టిమహాత్ముడులోకదోషములే ।
తన్నగజేయగామరల దేహముదాల్చుట, లట్టులాటచే ।
జెన్నిలరారు నీసుగుణ శేఖరుదేహము తైలలేపన ।
గ్రన్ననజేసి ముండరి యుగంబులవారి దరింపజేయరే ॥

చ॥ అనియెను మాంటు బేటనుమహామహుడాదరభావమొప్పుగా ।
వినిరి జవాహరుండు కడువిశ్రుతవల్లభభాయి యార్తితో ।
మనవిని దేవదాస్లిటుల • మన్ననజేసి మహాత్మ దేహమా ।
యనలునికాహుతి సలుపనాజ్ఞనుజేసెనుము న్నియంచటక ॥

ఉ॥ అనిధిజేయుటొప్పునుమహాత్ముడుపొందెనమర్త్యభావముక ।
బావనసత్యసంధతియు బావవిహీన మహింసతత్త్వమిం ।
కీనసుధాస్థివెలయు నెన్నియుగంబులొ యంతికాల మం ।
దావిభుకుంటనిశ్చయమునయ్యె దేహములొనుగాంధీక ॥

సీ॥ రక్తరాగములొచు • లానణ్యహీనమా

మలినోత్తరీయములే • మాటువెట్టి ।

స్వచ్ఛమై యమలమై • వన్నెమితెడు తెల్ల

ఖద్దరుబట్టల • గట్టబెట్టి ।

శుభప్రకాశమా ♦ శుద్ధవర్తకంబు

నందు సుపునిలీల ♦ నొండనునిచి ।

పావనవాహినీ ♦ పగమర్షి పూజిత

యమునాజలములండు ♦ నమరజల్లి ।

తే॥ గీ॥ ఊర్వసుమములమధ్యను ♦ త్రేజమెనగ ।

గల్పన్యశ్శంబులందెల్ల ♦ ఘనతవెలయు ।

విమలమందారతరువునా ♦ వెలయునటుల ।

నలమహాత్మునితనువును ♦ నందుచునిచి ॥

చ॥ శిరముదర్శి బ్రసన్న మముః శ్రేష్ఠమరీచుల మిశ్కమిశ్కసన్
బరమప్రశాంతగోఘృతపుః బావనదీపము నందమర్పగా ।
బరగెనునద్ది హింసమయ ♦ పశ్చిమ నవ్యమహాప్రతాపదు ।
ర్భరతరనాగరక్షితిని ♦ రాజిలు బాపు ప్రబోధమోయనన్ ॥

చ॥ తిరముగ బాపుజీ విమలః జేహముః పక్కనుధూపధూమముల్
కరముమరుద్విభూతిజనః గా ఘనమార్గము దిక్కుపోల్చెడున్ ।
పరము పునీతహృత్కమలః వాసి ఘనేచ్ఛిత పట్టదంబులా ।
దరమున లోక నాథుపదః తామరసంబుల జేరుటోయనన్ ॥

చ॥ కనులకు గానరాక కడుః గమ్మని వైన సువాసనల్ సదా ।
జనులకొనంగు ద్రవ్యములు ♦ చాలగజల్లిరి వారలయ్యెడన్ ।
ఘనుడగు బాపు దేహమికః గానకయున్నను వారిసూత్రముల్ ।
మనియెడు సీజగాననొకః మానితశోభయొసంగియున్పుటుల్ ॥

క॥ రామా, రిఘుపతి రాజా ।

రామా! కాపుము పతితుల ♦ రాఘవరామా ।

నామందెపు పను మేఘు

శ్యామా! నీయదె మదిదగు ♦ జానకిరామా ॥

క॥ వైష్ణవృక్షనగను నెవ్వరు ।

విష్ణుని మనమున దలచెడి ♦ విజ్ఞుడెనుమ్మా ।

జష్టునిసంతిశ్శత్రుల ।

శ్రిష్టనడంచుచును వెల్లు ధీరుడెనుమ్మా ॥

తే॥ గీ॥ బాపజీభక్తిసంయుక్తి ♦ భావమందు ।

నెల్లవేళల బతియించు ♦ హృద్యగేయ ।

పదములివియని దుఃఖంబు ♦ లెడలనుబుక ।

బాడి రావయుమనుగాంధి ♦ గూడియపుడు॥

ఉ॥ సిక్కుల నాయకుండపుడు శ్రీ గురుపంతు ప్రబంధనూత్తులక

మిక్కిలి పేమతో నెచ్చడ ♦ మేయముగా వినుబాపు వానిలో ।

మక్కువనాత్మపొంగునని మానవదుఃఖభరాన గుంగియున్

గ్రక్కునరుద్ధకంతుడయి ♦ గౌరవయుక్తి బతించెనార్తితో॥

ఉ॥ పావసజీవుడై వెలయు ♦ బాపునిరంతరశాంతప్రేమలే

కావసమర్థముల్ జనులు ♦ కల్మషదుర్దమపంకమగునై ।

లేవనశక్తులైసతటి ♦ లెండు మహాత్ముని ఆత్మశాంతికి ।

మీ వగజూప రెండగుని ♦ మేషములే నిలుడయ్య మానునై॥

తే॥ గీ॥ అనుచు నాయకశ్రేష్ఠులూ ♦ యామినిదగ ।

నష్టఘటికల తదుపరి ♦ సఖిల భరత ।

ఖండవాసులు మానంబు ♦ రెండు నిమిష ।

ములను బూసంగనాజ్ఞను ♦ బూనిసేయ ॥

ఉ॥ మానపుటంతమందు, ననుమానవిహీనత, నమృహాత్మున ।

నామితజీవితార్థముల మానుపత త్వరహస్యబోధలుక ।

జ్ఞానలతాంతవాసనల, గల్లు సనాతన సన్యసంపదల్ ।

దేని వెలుంగొ యావిమల, దివ్యసుగీతపఠించిరయ్యెడన్॥

తే॥ గీ॥ ఇంతలోననె నడుతేయి ♦ యేగుటయును ।

పూజ్య మాహాత్ముడేహంబ ♦ పూర్వరీతి

సర్వపేక్షకలోచన ♦ పర్వముగను ।

నొసర దుదిసారిగావింప ♦ మనముగదుర ॥

సీ॥ యమునా మహానదీ యమలినజలముల

మనసార గడసారి • తమవు కడిగి ।

ధవళతమంబులౌ • తరుణాచ్ఛసుమముల।

బొందగుపర్యంక • మందమర్చి।

స్వచ్ఛతమంబైన • సచ్ఛతొడటంచు

నమలిన వసానల • ననురగతి।

యతిపేశలంబాచు • నమరువాక్కులతండి।

నలరులపాన్పున • నడరనునిచి।

తే॥ గీ॥ పేక్షకులదోహచింతల • పెంపులుచుగ।

దేశభక్తి తలంపులే • నేజరిల్ల।

తనరుభారతభాగ్య వి • ధాతమొగము।

ప్రేమదర్శనపాత్రమై • వెలసెనపుడు।

ఉ॥ తోడ నయమృహాత్ముగను • తొందరబారుజన్మసంపత్తిదా।

నేపజనించెనో పురపు • నింపగువీధులసిండి రధ్యున్ ।

గూడనుబిక్కిటిల్లి కడు • గూర్చిన నూనినధిల్లి నల్లెడన్ ।

నీడయొకింత లేనటుల • నిండిచెలంగె తీణతీణంబునన్ ॥

ఉ॥ రాతిరిబాపుజ్ఞానమయ • రాజ్యములోనకలంక శేముషీ।

ఖ్యాతమరీదిధీధితులు • గల్గిన నేగెనటంచు, భాస్కరుం।

జాతనియీతరంబయిన • యంచితమూర్తినిగాంచునాత్రపున్

భీతినిదొంగిచూచెనన • బేర్చినతోచెను దూర్పుదిక్కునన్ ॥

శా॥ బిర్లాసాధముఖాంగణంబున, నహ • ప్రేమాఘనద్వీచులన్ ।

దొర్లంజేసి, ప్రపంచజీవిత మహా • దుస్తంత్రనాకన్ వెనన్ ।

స్వర్లోకములవాహిని ప్రవిలస • త్సారాంబులన్ దేలగా।

దర్లంజేసినపుణ్యభాగుగనగా • దాదాసెనుత్కంఠమై॥

చ॥ ఒకనిని వీపుదన్ని మఱి • యొక్కడు; వానికీ వెన్ననట్టులే।

యకలువవృత్తినిచ్చికని • రాతతదర్శనభాగ్యలోభులై

వికలమనస్కులై జనులు • విశ్రుతపత్నిధవ రస కీయా •
ప్రకటితహిందుసారగుణరాజతుగాంధీమహాత్మునయ్యెడగా •

శా॥ స్వచ్ఛందైధవ్యంబునై వెలుగునా • వత్తురిటుయోజనగా •
వచ్చిందైనమహాత్ము నచ్చరితసంవ్యక్తిలనే పాలెడి •
నచ్చిలుండగు బాపుజీతవిరాజద్రక్ష చిత్తాంబులా •
తుచ్చుండగతి భావిదేశచరితంబోపంగనా న్నారెడి •

ఉ॥ శాంతనివాసమై విమల • శాశ్వతభక్తి నటించురంగమై •
దాంతిశమాదినద్గణ విరాజ విలాస విరాజమానమై •
యెంతయునో పై నెమ్ముగ మందించుక కిందనుగ దనీమలో •
గాలివెలింగెనుద్ధమగు • ఖద్దరుమాల నమస్తప్తాద్యమై •

ఉ॥ జీవితము త మిశ్వుపను • జల్వగురితి జరించి మన్ననగా •
సేవలొనర్చి, మీదగువిశేషమహోన్నత భావనార్థమై •
మీవలె భారతీజయసామిశములందునముందునిల్చి, యీ •
చావునగూడ వీదనను • చాయవెలింగెను మూలతోమ్మునై •

ఉ॥ అంత విమానయానమన • నాయుతిరాజ్యసుపాలనక్రియా •
శాంతమనస్కు; కున్నత పరాక్రమనయిత సైవ్యుడగు •
త్యుతియకోవిశాలదు, నితాంతమహాత్మ వియోగదుఃఖము •
శాంతముమానసాంబుజముః తాపిడివెట్ట వచ్చెవంతును •

ఉ॥ కాలికి బాపుగా నమృతంకారువసించగ దీర్ఘయోజనగా •
సేలనుజూచుచాయెడ, సానిద్యపరాక్రమశాంతమూర్తి న •
చ్చీలుడు వల్లభాయి విలసిల్లగ జట్టు గులాబి కేసుల •
జాలిమనంబుతోగ నెనునన్నుతభారతనేత గాంధీ •

ఉ॥ లోకమునించు వాగమృతంబుల ప్రకాశితరంగ మాలికా •
నీకము జన్మతావయినసీలసునేత్రములివ్వె, యెట్లు •
స్తోకమకాలమృత్యుకరంశూల నిశాంతవిదారణ గడు •
వ్యాకులమొంద జేసెనని-పారిత సపరవిచారమగు •

కా॥ ఈలోనయ్యెదె యుద్ధవాహనమునందీ బావు దేహముదే ।
 పోలెన్దొప్ప బ్రభాన మిశవనములుల్పాడ నల్లికులం ।
 గ్రాలజేసి పి ముద్ధఖద్ధున వేగన్దొప్ప మారందగుణ ।
 గాలతీతముగాక మున్నె చనగాఁ గార్యచితంబీయెనన్ ॥

తే॥ గీ॥ అనుచు బహ్మగు నచియింప • మహా బావు ।
 వ్యరిలాయును, నావయుఁ జేరి యుతర ।
 హిమలయోడుత శ్రీ గాంధీ నతి విమాద ।
 భావములజేర్చెరా యుద్ధవాహనమున ।

ఉ॥ మూడుగ వలభా • దనఁపూజి • వాడనరోజుపీఠిలో ।
 గ్రంధుగ గూడుచుండె, గడిపిక్కును నూన్యకురామదాసునన్ ।
 దెందము దుఃఖభారమునఁజ్చి • ముడగనుండె, వెన్నగా ।
 నందెవసిం చెసిక్కులమఁహాబలుడా బలదేవసింగునన్ ॥ 150

ఉ॥ లోకములోని కష్టములఁరూఢినిశింపగ జేసి, శాత్రవా ।
 నీకము మిత్రబృందముగ • నేర్పునమార్చెడు ప్రేమనెల్లరున్ ।
 జేకొనజేసి, సర్వజనఁచి త్తవిహార మొనర్చి, బాపకన్ ।
 నాకముజేరబోయెన ల • నాగను శంఖముమోసెన త్తజిన్ ॥

సీ॥ శాంతైకసంగర • స్థాపనాచార్యుడీ,
 వీరుండు మాసేన • జేరవలయు ।
 అదర్శ గగనాభి • యానసమర్థుండు,
 వైమానికులతోడ • బరగవలయు ।
 దుష్టతంత్రపునాక • ద్రుంచెడిటార్పెడో,
 శ్రీగాంధీ నావిక • శ్రేణివాడు ।
 సత్యమతవ్యాప్తి • సాధకుండీ సాధు
 డన్నిమతంబుల • నున్నవాడ ।

తే॥ గీ॥ అంచు సైనికు లాకాశఁయానపగులు ।
 నావికులు రాజ్యతంత్రజ్ఞఁ నాయకులుచు ।

సర్వమత సైక్తికాత్మైః • చ నడినారు ।

మేము మేమని లాగిరా • మేటింధము ॥

చ॥ రథమునముందు భాగమునఁగరుదొలంగుచు రామదాసు, పుణ్య
త్పథగమనైకమానసు, మందారుడు జన్మదువామపార్శ్వగా
త్యధికబలవీధాని సకందారఁ జన్మనిల్పినన్ ।
బ్రథితపరాక్రముండు కుడిపార్శ్వమునన్ చలదేవుడు న్నిడన్ ॥

తే॥ గీ॥ పెక్కు రాయబారులొకట • నిక్కువముగ ।

గౌరవంపుబె పు మదుల • గలవరింప ।

భూరి సుమమాలలెలమి • బూజ్యదేహ ।

మునకు భక్తి సమర్పించి • చనినపిడప ॥

చ॥ జయజయగాంధీజీ బరమసాత్త్విక సద్గుణచక్రవర్తికి ।

జయజయమోహనాభ్యునికీ సత్యనిరంతర రక్ష్యమాత్రికి ।

జయజయ నవ్యభారతి ప్రజావాదయాజ్ఞానివానవర్తికిన్ ।

జయజయభారతాభ్యుదయ • సస్థిలసాధకదివ్యశక్తికిన్ ॥

చ॥ జయజయశ్రీమోహనప్రశాంతగుణోత్తమరత్నరాశిన్ ।

జయజయ శుర్యమానవి విశాలసుహృద్గుణజాలపూర్తికి ।

జయజయ హిందుముస్లిము ప్రజాపరిపాలితభారతృప్తికిన్ ।

జయజయ సాధితాఖిల విశాలమతాంతరితత్వస్పృహికిన్ ॥ 155

చ॥ జయజయశాంత నూత్రపరిశ్రాంత హృదయజనాభి భర్తకున్ ।

జయజయ సత్యవాక్యజితసాయుధ నాద్యుత్తరం తపార్తకున్ ।

జయజయ శోపమా తపరి • సాధితపంచమసత్త్వరాజికిన్ ।

జయజయ శాంత సంగరప్రశాంత దివ్యవధానుయూకిన్ ।

తే॥ గీ॥ అనుచు జేతలుగొట్టుచు • నధికభక్తి ।

నఖనావికవైమాని • కాద్యనేక ।

వాహినీసముదయములు • వారివారి ।

తూర్వోతన • వాద్యముల తూగిమోయ ॥

ఉ॥ అల్లడెల్లవత్తముల • నయ్యెడమానన దుఃఖమాచనన్ ।
 తెల్లముజేయగా వెడలె • ధీమత వీరుకు మూలమైటనుం ।
 దుల్లముడిలగానెదుట • నుండిరి పాంచలయాపిగొర్నరుల్ ।
 తెల్లగ సాగిరాయెడను • మేదురిదుఃఖవిమగ్నచిత్తులై ॥

ఉ॥ అతలనురాయకాకుల న • మంచితపిశ్యసుపుష్పమాలా ।
 క్షింతయు నన్యహాత్ముచుఁఖ. శీర్షదదర్శనమియకుండినన్ ।
 సుంతదెమర్చిరాయెడను • శూరు, జనానిగించునట్లున్ ।
 తెలను బంధుమిత్రులువిశేషవియోగహతాంతరాత్ములై ।

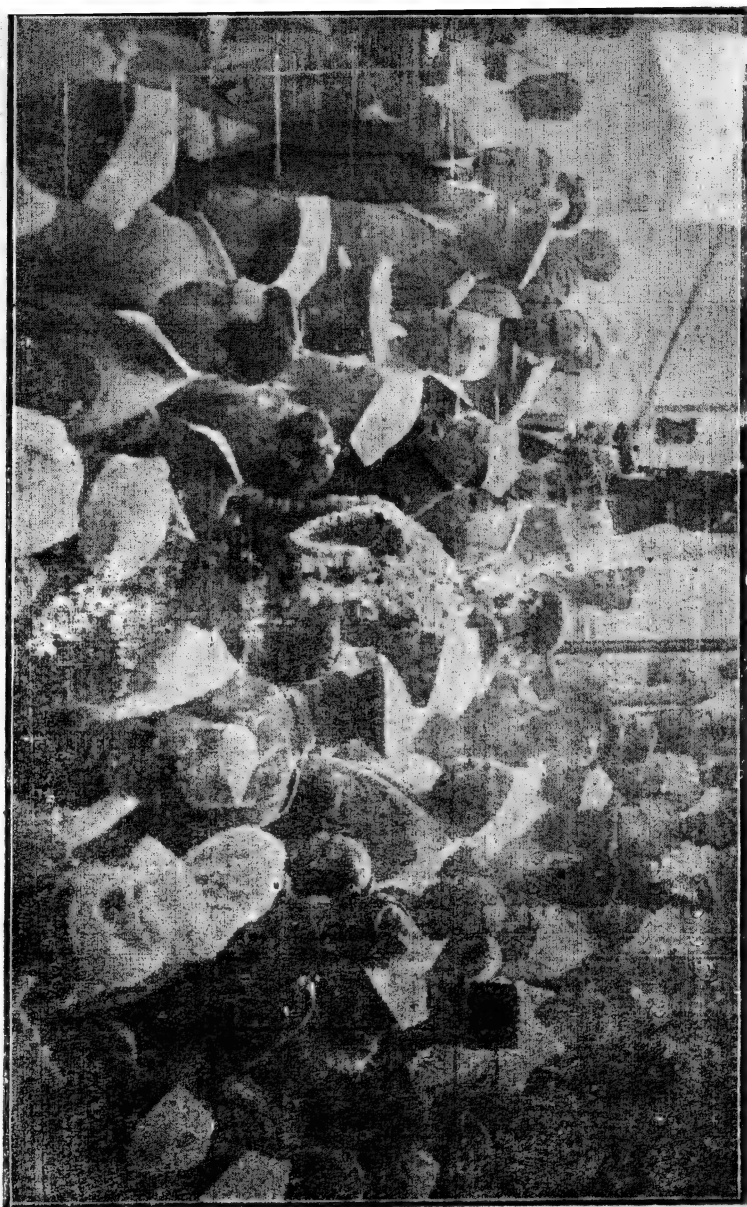
తే॥ గీ॥ తెల్లమబ్బుదోబూచు , దేరుపూర్ణ ।
 చంద్రిలింబంబు నాబూల , సాధుడొప్పె ।
 కర్మమా మృత్యుజవిత , గతులతోడ
 నాటలాడెను జీవార్థ , యందమునను ॥

160

ఉ॥ ముందుగనాత్మ బంధువులుఁమున్న మహాత్మునియొకమంబునన్ ।
 దొండములా మహాత్ముబురుడించెడిలీల వెలుంగుకొండరున్ ।
 మందగతిన్ జనంగగడుమానిత దుఃఖవివ మచిత్తులై ।
 యుండలి ఘూర్ణసైనికులు • నండటి మార్గముదిద్దిర్రాన్ ॥

ఉ॥ చెంతవిమానసైనికులు • చెల్మిమహాత్ముకు జేయటంచు జే ।
 మంతులు మల్లెమొల్లులు విమానములందులనుండిప్రేమతో
 వంతట జల్లుగాగురియ • నాడరప్రేమపురస్కరంబులౌ ।
 వంతతరంగముల్ హృదయవార్ధిగలంపగమాటిమాటిన్ ॥

సీ॥ అతడటే మొనమొన్న • హైందవవృక్షభావ,
 నూరుర నవకాలి • నోర్మిదిరిగి ।
 అతడటేయిస్తాము • మరమువారలగావ,
 నుపవాసమీధిల్లి • నుపగమించె ।
 అతడటే లాహోరు • సతివలరక్షింప,
 సరియైనమార్గంబు • జక్కజాపె ।

హిందూ-ముస్లిమ్ సమ్మేళన యశ్వంతి సంఘాదిము.

అతడే యీ భారతావని జేల్పంగ
ననివద్దు వద్దని యనియె మొన్న ।

తే. గీ॥ ఎల్లకాలుబు నైక్యములు • నెడనునమ్మి ।
నర్వకర్మముల్ దేశంబు • చక్కజేయ ।
జేసి రాజ్యాంగ సన్యాస • జీవితంబు ।
గడపి యైక్యంబునకు బాణమెడల నిచ్చె ।

సీ॥ ఈ వీరుడేకదా • యెనలేనికష్టాల
స్వాతంత్ర్యలబ్ధికై • చక్కనోర్చె ।
ఈ శూరుడేకదా • యీరాజ్యతంత్రావ
సత్య బహింసయు • జక్కనాటె ।
ఈశూరుడేకదా • యిల వైశ్యుడైపుట్టె
బ్రహ్మలేజముతోడ • బరగెజగతి ।
ఈధన్యుడేకదా • సాధారణజనంబు
వీరాధివీరుల • తీరుజేసె ।

తే. గీ॥ బందిఖానాలవన్నియే • భివ్యనూక్తి ।
వివ్యమపవర్గధామంబు • తీరునందె ।
చావు స్వాతంత్ర్య కళ్యాణ • సాధ్యపాణి ।
గ్రహణనమముగ దోచెనీఁగునుని మహిమ ।

సీ॥ పరదేశవస్త్రాల • బానిసత్వము బావ
చర్మానుదార్చిన • చతురవాది ।
కడు బీదసాదల • గరుణమైరక్షింప
గ్రామవృత్తుల సంఘరాజినిలిపె ।
బాహీనజనులను • బ్రబలాంగ సామ్రాజ్య
మెదిరింప ననవాయ • పథముజూపె ।
ప్రజల భయముపై న • బ్రభవించు సైరాను
రాజ్యబడప జనబలము గూర్చె ।

తే॥ గీ॥ నార హైందవసంఘ నిఁస్సార మడవ ।
 లవినిన స్పృశ్యతా నివాఁరణం టెఱువు ।
 వాడవాడల జల్లె నఁవ్వారిగాగ ।
 నితడె మనుచును జనులెల్లఁచునిజేయ ॥

165

సీ॥ కలనైత నితరుల ఁగలత వెట్టనివాని
 జంపగా గరమెట్లు ఁ చాపగఁగె ।
 దనుబోలెదురి తంపుఁదారిబోయెడివారి
 గొట్టనేరక సాధుఁ గొట్టనగునె ।
 సత్యమార్గముపోగ ఁ సరియని చూపెట్టె
 బోకున్న దనకడ్డ ఁ పోగలేదు ।
 'కొలిజయం'బున బ్రాణి ఁ గోలుపోయిన సాధు
 వధ లేల నీహింస ఁ వ్యధనడచునె ।

తే॥ గీ యనుచు దనులోనిభావంబు ఁలప్పుడపుడె ।
 పైకి నుబుకగ తద్భాధ ఁ బాపుకొనుచు ।
 గనుల జలములు జలజల ఁ గారుచుండ ।
 లేచి దుఃఖించిరా వీరుఁజూచిచూచి ॥

సీ॥ సాపంబు లెరుగని ఁ సావనాత్ముడితండు
 వైకుంఠమునకేగు ఁ వాడులేదు ।
 దుష్టలలో నిట్టి ఁ శిష్టుండు నిలుచునే
 కాకులలోనున్న ఁ కోకిలంబు ।
 స్వాతంత్ర్యమిప్పించె ఁ జవియైన చూడక
 సాగుచునున్నాడు ఁ సాధుడిపుడు ।
 పాపభూయిష్టమై ఁ పరగెడు నీభువి
 సత్యమీలోకాన ఁ సాగదింక ।

అ॥ వె॥ బాపవంకమందు ఁ బడెనుబో నీభువి ।
 ధర్మపథమునందు ఁ దరలబోదు ।

కంచె పెరిగి యణచె ♦ కల్పవృక్షంబును ।

బరమధర్మమోశి ♦ పరిసమాయె ॥

తే॥ గీ॥ రథము వీధుల జనుచున్న రథ్యులందు ।

శౌధములయందు భూరుహ ♦ శాఖలందు ।

నభకథనుండు నల్లవ ♦ నలరువారు ।

పల్కిరా లీల భావముల ♦ భక్తిగరుగ ॥

చ॥ చరితమునందు నెవ్వరికి ♦ సాధ్యమదీ విధి సర్వదేశజాల్ ।

పరువముతోడి మన్ననల ♦ బ్రాచిపతీటయు స్వీయదేశజాల్ ।

నిరవధికి ప్రశంస తన ♦ సిరిలపద్ధతులన్ గ్రహించి యా ।

చరణమొనర్చజూచి మది ♦ సంతసమొందమహాత్ముపట్టులన్ ॥

తే॥ గీ॥ వృత్తు జూడదధీచియు ♦ వెన్నుటెముక ।

శిబియు దనువును, బిట్టకె ♦ శ్వేనమునకు ।

గీస్తు శిలువను బ్రాణంబు ♦ బ్రేమనొసగె ।

బాపు హిందు ముస్లిముచెల్మి ♦ బాసెమేను ॥

170

ఉ॥ ఈతటిమించిపోయినది ♦ కన్ని యుగంబులు పోగగలుగన్ ।

యాతతి దేశభక్తియను ♦ నగ్గిని హవ్యములీల దేహమున్ ।

బూతనలీన భావముల ♦ బొల్పుగ ప్రేల్చుఘనుస్థనంగనం ।

చాతటి నాజనుల్ దరులయూదల నిక్కిరి బాపుజూడగాన్ ॥

చ॥ పురమున బాటలన్ జనిగ ♦ బూజ్యమహాత్మునకున్ జయంబుత్తె ।

కరముగ హిందుముస్లిముల ♦ గాఢపుష్పైతికి జేయటంచు, సు ।

సిరతర నవ్యభారతి విశేష తివర్ణవతాక నిత్యమున్ ।

వలలుత జేయటంచు, సుమనస్వరములగా దగి బోసిరాతటిన్ ॥

శా॥ శ్రద్ధాభక్తులనొప్పు నాజనులు వాచాతీత ప్రేమాధర్మి ।

శుద్ధాంతఃకరణాల నాతటిని నాశూరాత్ము దర్శింపగా ।

బద్ధాంచత్కరులై, మహాత్కటమనో ♦ వైకల్యభారతృణ ।

వ్యోధ్ధాతా శ్రువవాహదూషితముఖంబుల్రాల్చుచునే సాగగన్ ॥

ఉ॥ స్మారతసాశువులదియె + చాందిని చాకడె వీనిదాటి యా ।
చేరువవిధినే కరుణఁగీలుని నాహన మెగు, వీధులం ।
దేరు పదంబువక్కనిడి + యోగుడ య్యెగ లేగు గావునన్ ।
నేరుపుతోడ సందులనునిల్చి కనుంగొనబోడ మీతఱిన్ ॥

తే॥ గీ॥ అనుచు వీధుల నరుగుల + హర్మ్యవీధి ।

కాగభాగాల దరువుల + నననిధరపు ।

జకుల దరులందు వ్యోమాన + సకలదిశల ।

నిండి కాచిరి భారత + నేత శవము॥

175

ఉ॥ ఈవిధి నార్తితో హృదయఁమోలయుదుఃఖవిశీర్ణ భావముల్ ।
జీవితరాగపద్మవని , చెల్లుదొలంగ గలంగ బైపము ।
స్తేవగజేర బైకుబుకు + తెట్టన నుదరి యాననాబునలగ ।
జీవవిహీన ప్రేతకళ , చెందెను నయ్యెడజితపద్ధతిన్ ।

చ॥ అటజనిరావిధిఁ జనులు , యారెయనేకముసాడుగొందులన్
బటుతరలీలమించు ఘనఁపట్టణముదలి తారుబాటలం ।
దటమటలేకదాటి ఘనఁ పుయ్యెడివం తెనలెల్ల నేక్కి యా ।
కటితమకంబులన్మఱచి + కాలెఱురక్తపుగోట శేరగాఁ ।

ఉ॥ రాజులనేకులాయెడల + రాజితనాకపథానుగాములై ।
తేజముమీఱగాజనిరి + దివ్యమహత్వయుతాత్మవృక్షులై ।
యీజనవంశ్యు, సద్గుణగ, జేష్యుని నీయెడ వీరియందు దా
బూజితలీలను క్తవిధి , బోలునటువగ, బాషియాటచే ॥

శా॥ దేశోద్ధారముకై, శతాబ్దివెనుకగా, దేహభిమానంబు, లిం ।
కాశా సంతతులు సునిశ్చల తనా యాభంగులగుదుంపనా
వేశోదగ్రమహార్మిమాలికల, వేవేభంగులగా జీవితా ।
దేశాల జెనలాటలాడిగదా + జేజోనిధుల్ గావునగా ॥

ఉ॥ వారు పొగియూనధన + వాంఛలనింక మనప్రవృత్తులుగా
జాతి గౌరవేహృదయఁ సేవితమైన స్వతంత్రతేష్టిత ।

తూరతి బద్ధకంకణాలి * సర్వము త్యాగ మొనర్చియుండి దుః
త్వారపుఘోర కాలగతిః బాల్పడి పాసిరిస్వస్వతంత్రతః || 180

ఉ॥ ఈ మెడ రాజకీయములు * నందును సత్యమహింసయు దగ్గః |
బాయక నీతిరాజ్యమున * భాసిలు నేవిధి నల్లెయొప్పగా |
జేయుడి, దేవతాశ్రమున * జెన్నలరా రెడు మీరలందఱు |
శాసన సత్వరంబెకన * బోయిస్వరాజ్యపుగమ్యమాయెడఁగ |

చ॥ అనుచువచ్చించి జీవితమునందున దానినినాచరించి, యీ |
యనువున రామరాజ్యరుచి * యందటికి దగ్గః జూపి, శత్రులఁ
జనవున బ్రేమతో గలిచి * చాతురీ భారతభూమివీడుడీ' |
యని మనయాంగ్లభూపతుల * నందఱు తక్కులనుండిడింపడే |

ఉ॥ అట్టిగుగాంధీ యీచిరుతః యాభువి, నీఘన కాలవాహిని |
నెట్టిన నొక్క బ్రాతుటిని * నెట్టియనంతసుష్మ ప్రియెదునీ |
జెట్టులుతుల్యులే లలితః చేష్టున, కీఘనకీర్తి మూర్తికె |
పట్టిన శాంతినద్వనవి * భాసిత కల్పలతామతల్లికిఁగ |

ఉ॥ పావనజీవుడీతడు స్వభావజమానిజ దేహపాపము |
సేవయు ధర్మశీలమును * శ్రేష్ఠతమాగుల్కవేల్చినాడు; నా |
తావును జేరరాడని సుతన్త్రగబంపె దదీయరూపము |
సేవలొనర్పనివ్యస్మదు * శీతలచాతసుహస్తమంటుట |

చ॥ అనగనువీచెనాయెడల * యామునశీతజలార్చిమాలికా |
వన సునిహారహారి, మృదుఃపద్మ సుగంధ రజోభివంగమై |
చనియెడి చల్లగాలి, కలిజాల్యత నెల్లను నొక్కయూపునన్ |
మనుగడలేక మాన్సుక్రియ * మానవమానమాననీయమై || 185

నీ హర్షింజ పీఠియందలిభక్తియుక్తిమై,

వైమానికులు చల్లు * విరులమెలసి |

శీలి జెలులవారు * కొల్లగాజెడచల్లు,

పూలగుత్తలతోడి * పూజలంకి |

యెచ్చోటగాంచిన * నిలయినటులుండు,
జనమాననంబుల * ఘనతనిండి
వినువారివీనుల * విభాంతులనుజేయు,
జేజేల దిక్కులు * శీర్ష మొండ !

తే॥ గీ॥ నాలువేలగు యోధులు * నడచిరాగ !
వేయి వైమానిక శ్రేణి * వెలయుచుండ !
నూలు నావికవీరులు * చేరికొలువ !
పదియలక్షల జనములు * భక్తిగనగ !

సీ॥ దేశచరిత్రలో * దిరముగ వెలుగొందు,
రసపుత్ర సైన్యముల్ * రాజులంగ
ననుభవత్యాగాన * కాలవాలంబైన,
మదరాసు సేనలు * గదిలిరాగ !
సునిశిత మేధావు * లననొప్పు బెంగాలు
రథములవారలు * రంగుమీఱు !
జూచువారలచూపు * పుభాంతురుచులచే
రాజులకవచాల * రాజదనర !

తే॥ గీ॥ రాజ్యవతినిధి యశ్వాల * నోజనడవ !
కాంక్షనా “జమాయతు” నైచ్చి * భటులొనర !
బాలభటకోటి దిగులున * వచ్చుచుండ !
వహ్ని రక్షకసికరంబు * భక్తి నడున !

ఈ పచ్చె మహాత్ము వాహనమవారిత ప్రత్యేక భక్తిభావనల్ !
ద్రచ్చి, విహాయనంబమర * తజ్జనకంఠ విముక్తరావముల్ !
నిచ్చు, ‘జేమహాత్మ’ కననిండుచుభూమినినాశనంబునున్ !
జొచ్చి వియన్నదీజలజశోభలమూలగ జేయనత్రటిగ !

ఊ॥ దూరమునందుగాంచి జనఘోషుడు దారితెమల్పసాగ, దో !
స్వారుడునూలటబేటనట ! జాయయుగూతులు, సేనతోడురా

ధీరజవాహరుడు సవంధీరితధీరతమోమువాడగా ।
నూతిపిలంగ జేసెను జంనోదధి పొంగులడంగ నత్తటి ।

ఉ॥ 'బాపుముఖంబుగాంచిన భావబుధిభరంబు దొలంగజేయగా ।
నోపును, మామనోబలజయూధములెల్లనువిచ్చియాశయో ।
దీపకశుద్ధసారభము + దిక్కులడల్లగ జేయునంచు చే ।
సైపుచు మీద మమ్ముతుడిసారి శనుంగొనసీరెబాపుని ।

మ॥ అనియావేశముతోడ బ్రాథ్మసలజేయన్ బాలురున్ వృద్ధులున్ ।
ఎనితారత్నములున్ సుశీతీతప్రభావంతుల్ మహాపూరుషుల్ ।
మనమందంతకుమున్నె కేళ్యునికుసంమృగ్నార్థయొక్కు మృడిన్ ।
గనులందాటి మహాశురూపముననేకస్థింప నిన్బుడై ॥ 190

ఉ॥ నాదుడర్పిడసోదరులనవ్దరియంగను నాపువాడవా ।
నాదిరియదేయన్నటులనాధునిమోముచుదోప, జవ్వరుం ।
జాదిరి భావనిస్సృహతి + నయ్యెడబొందె, జనానకుల్దగన్ ।
వేదనతోడ బ్యోజిరి + ప్రేమను బాపుశవంబుజూడగన్ ॥

తే॥ గీ॥ పూజ్య యమునాజలంబుల + బూర్వరీతి ।
తెచ్చి నదృక్తి నతూజ్య + దేహమనను ।
భూమిపై నను జల్లియు + బుణ్యమూర్తి ।
సర్వజనదర్శనీయనా + స్థానమునను ॥

ఉ॥ అశ్రమవాసులాయెడలనన్విభు దేహమనన్యసాధ్యమా ।
విశమదేశమందు ఘనవిశ్రేణీరసమక్షమందు లం ।
దాశ్రమిభూమితోడ హృదయూర్తిరవంబులు మేళవింపగా ।
నశ్రులధారలాయమునయవ్వల నప్పుడు తొంగిచూడగాన్ ॥

ఉ॥ ఉందిరిదివ్వవానలనొప్పెడుశుభసుగంధద్రవ్యశో
కాంచిత గంధ కావ్యకృతమైన శుభోన్నత శయ్యపై, దీ ।
పించుగుణాధ్యుకాయమును బ్రేమనుదీచి శిరంబునెట్టి య ।
ర్పించిరెల్ల పేక్షకులు వెంట నయంత్యసమస్కృతులైనన్ ॥ 195

ఉ॥ రాఘవరామనామశుభః శాంతములాయోశమిస్తు గుప్తై, హా
పౌఘములింక గాఢశుభోత్తమగానములున్ జెలంగె, శా
హాఘనభక్తిశైతవీమలాయోష నాగెను నాశ్రియమున్
మేఘ సమానఘోషయును మేదురమై వినపచ్చ సత్తతీన్

మ॥ అరరే పెట్టిన మేఘదాటెనుబజ్జెః ఘోభోధవీచీవరం
పరిలాశ్వేత శిరోభి వేస్తున సుధా • శత్రుత్వ ఫేనోత్థముల్
వరకాంతుల్ ఘనశాంత కాంతులహసించన్వే నమీపించు, నీ
పరమోదాదునివహ్నిసంస్కరణ మాపస్థానం బానోకో

తే॥ గీ॥ ఏనుహ శాంతవీపున్ • నింతలంత
పేమవెల్లులు దరియంగ • నెట్టిజనులు
సంద్రమై మూప గర్భమున్ • నాగదేవు
మారకొగిటిలో బిడ్డ • మరణ మగునొ

ఉ॥ అంతటమూటుబేటను హయన సుశిక్షిత సైనికుల్ మహా
శాంతతతో నుదారగుణచాతురితో ఘనదత్త మొప్పగా
వంతమునిగియున్ జన సుభావసముత్థితవార్షిధిన్ గమన్
వింతగనడ్డుట్టవలె • వేగననంగ నె నాగగర్భముల్

ఉ॥ రామునినామ మే ధనము • శ్రావ్యసువేదపుత్రముక్కులే
నీమమతోడి గానములు • నిత్యమువానినె యభ్యసించు, నా
రామశుభాంకశర్మకు • రాజరేఖ బరింపనాతతీన్
ధీమతిరామదాసుడువిధిన్ బొసరించెను గర్భముల్యుధిన్ ॥200

ఉ॥ గాంధీమహాత్ము పూతతమ శాయము నయ్యది కప్పతేరిపై
గంధసుమాల్య లేపములగాండ్ జనించెడి పూజ సల్పిరో
బంధవిముక్తికై యతని, భావమునందెది చిత్రితంబాయా
బంధవినాశినాభరత • భాగ్యవతాకను బూన్చి రాపమున్

ఉ॥ చేరిన రాయబారులను, జెన్నువహించిన మానికంబు నా
వీర 'చిలూయిలో'యపుడు • విశ్రుతచైన జనాని యాదరం

భారతి గౌరవంబుల ననన్యనిధిన్ వెలిబుచ్చికాంతినో ।
పూర్వేషు పూలదండనిడ భారతభాగ్యవిధాత సన్నిధిన్ ॥

తే॥ గీ॥ గాయ బాగులెల్లరునట • బ్రథితభక్తి ।
వారిదేశాలఘనలను • గౌరవముల ।
సూచకములైన సుమహార • సూచనలను ।
బాదసన్నిధినిడగ న • పారమాయె ॥

ఉ॥ ఇతని సర్వార్థమున • వేర్పడ నుక్తవిభానర్చియ ।
త్యంతసుదుస్సహంబున • యగ్నిశీఖాశిరసుడగుఃల్పుటల్
నంతనొనర్చి శీర్షపద • భాగములెల్ల వగంకనశ్శుల ।
శాంతముకన్నదమ్ముల విశాలదళంబులనుండి రాలగ్న్ ॥

ఉ॥ న్యాయపథానుయాయులగు • నట్టిసుహతుల గురుగావకే ।
పోయెడి గుడ్డిలోకమున • బోల్చగవారల గంటి జోమలన్ ।
బాయ నతడు, వర్ణగుణ • భావమెఱుంగుచు ధర్మవిషయో
జేయగ వైశ్యమానిడత • జేరినవైష్ణవు డేగుడుచగాన్ ॥

ఉ॥ మాటలు రాజతంత్ర శుభ • మార్గములుదలి దివ్యదీపికల్
బాటలు సత్కథాధ్యసిత • భారతి దివ్యదదప్రచుత్తులన్ ।
నూటలుబాపునీతులక • మూల్యపువ్యాఖ్యలమార్పి దేశముల్
తేటవెలుంగు సూక్తులకు • దివ్యసుపేటిక లీమనీషికీన్ ॥

ఉ॥ పూతచరిత్రఘోరపథ • పూర్తిగా నెఱిగిన గ్రామవాసులా ।
తేతమనంబులొక్కపరి • రివ్రుననిస్సృపాజెద, స్వీయమో ।
ప్రాతగుగోఘృతంబుగల • బావలదెచ్చిసుహాత్ముమంటల ।
దాతభక్తితోనచటా నాచినినాసూత జేసిరియ్యెడన్ ॥

ఉ॥ వేల్చినమంటలాకనపు • వీధులబర్వగ, నెల్లపేక్షకుల్
నిర్విరివేమహాత్మువయి • నిస్తుభక్తిరంగితంబుగా ।
దాల్చిరిశాంతదూతయి • తాల్చిరి నేకనిమేషమానమున్ ।
వ్రాల్చుచుమస్తకావళి న, వార్యసునిశ్చల చిత్తన్మత్తులన్ ॥

ఉ॥ ఆనమయారతమందున మహాత్మా! యతీతగుణాభిగామ, యా
భ్యాసనియుజ్యమాన నిజపాపజీవిత సర్వకార్యవ్యత్యాసాని
త్యాగపహీన వాగ్విధవ • ధర్మమనోజ్ఞ సువృత్త! యీనరా!
వాసమునీడిపోయెన వె? పాసితిమే నినుజూచుభాగ్యముల్ ॥

ఉ॥ ఆదర్శభావుకాఘరిక, మా మన భారతభాగ్యయత్రముల్!
వేదనియు క్తసత్యమును, విష్ణుతోర్ధ్వహింసచూర్ణమున్!
నాదుచు దీప్తివేగమున, సద్భావమునగుభంబుజేర్చి, యా!
మీద సురాజ్యసిద్ధిని సామేత మొసంగిన బాపులేషికన్ ॥

సీ॥ దక్షిణాఫ్రికయందు • దనను మోగు మొసరై
ననికొట్టు ముస్లిముంగ నెడి నగవు!
పరదేశవస్త్రాల • భావక జ్వాలల
పాశ్చేయుపట్టున • బరగు నగవు!
తన్నవడిదోసి • తన్ను చునుమిసిన
యతని తమించుచో • ననునగవు!
అతిథి క్రిసీకోర్కి • నాభరణాలిచ్చు
చిన్నపిల్లగొసరు • వన్నెనగవు!

తే॥ గీ॥ స్త్రీలు శమమేవి నగలెల్ల • దేశమునకు!
సిలువునోపునుగానిచ • నిలువనీలచినపు!
ప్రేమిదల్కో త్తదీనిచు • ప్రియపునగవు!
గాంచమాయంక గాంచ మాంఘరునినగవు॥

చ॥ పరగబదాటునేల గృహభాగములందున వేణుహస్తజై!
తిరిగెన మోహనాంగుగని • తేరిరి ద్వారక సమ్మనీశ్వరుల్!
తరిముగ భారతావనిని • దివ్యసువేణువుమోహనాంగముల్॥
వరిలక కోట్లవాక్కులను • వాంఛలదీర్చుమహాత్ముడేగెనే ॥

ఉ॥ ఏరికి నెట్టికష్టములు • నేనమయంబునజేయనట్టి నీ!
వారయ మాహృదంతరములందునదుస్సహదుర్నిరీక్ష్యమా!

నారనిచిచ్చు ప్రిజ్వలితఃమానలు చేసియు, జీవితాశ లీ ।
తీరునన నెంబగు విధిగ బాసరించుట పాడియే ప్రభూ ॥

శా॥ అన్నా గాంధీ! భవత్స్మృతాంసవచోః వ్యాపారసారాంబుతో ।
నెన్నో దేశములగు నత్సలతయుఁన్నః త్వమున్ స్వేచ్ఛయున్ ।
గన్నారాజఃకోటిభాగ్యములతోఁ గల్యాణసంయుక్తితో ।
జన్నే యీక్రియమమ్మవీషీజనుటఁ బ్రాప్తధన్యసారావధీ ॥

ఉ॥ భారతభూమి శ్రేష్ఠభూమి • వస్తువులన్నిహిమాద్రిటాజయున్ ।
ధీరప్రభావిశాలుఁడు • ధీమహితుండగు గాంధీయున్ గదా ।
యారమణీయమౌతిగ్రిదయఁ మందులజన్మయమూర్తిగాంధీ మా ।
కారసిమంటమాయెడదఁలందున దాహ్మసజేసిపోవునే! ॥

సీ॥ సుమనమకోమలుల్ • శుద్ధమాఖద్ధరు
దాల్చంగ మృదూమౌ • డన్మనముల
నాగర్భధనవంతుల • దరింపగ బల్లె
చేపనులాస్తికి • జేటగొట్టు ।
హిందువుల్ రక్షించు • సుందరగోమాత
యానాఖలాఫత్త • లనెడు పలుకు ।
హరిజనుల్విడిపోవ • నగును నాప్రాణి
యుపసానవిధితోడ • నుర్యబాసి ।

తే॥ గీ॥ యనెడినమయాల నలులెడ • హాస్యలీల ।
లద్దశస్త్రగభీత • యశుఁ చశుర ।
వాక్యసంకుడ్లి, సతాత్త • ప్రిధితశక్తి ।
వీరులనున్న మీన్యక్తి • కానమయుక ॥

శా॥ బాపూ! భారతనిర్వాకాగ్రిమ, మహాఃప్రాశస్త్యక్షీతంబులన్
మాపునేపునఁ న్యనాధ్యననధి • మాహాత్మ్యశోభాప్తితో
నాప్రకాశి బ్రహ్మదుర్లభయశోభా • రాగిచ్చల్ దివ్య పే ।
మాపూగంబులనావచించుమిమునఁ య్య! కాంచమా బాప్రుజి

చ॥ హరిజనులే గరాని జగమతిదునఁ నాహరియుండబోదు; నే
నకుగగబోవనయ్యెడకుఁ నాహరివారసులే కున్న సు ।
సిరమతి నంచు మానిలిరి • దివ్యశలంబుజూడ; నట్టి సుం ।
డరహృదయాబ్జులైన, తిమందర్శన మేక అపొనెయూపమున్ ॥

శా॥ తల్లిభారతమానిషుతుని మీఁన స్నేహితునిలోకమం ।
దుల్లంబులకు వీలగా నెటులఁ శోకోదగ్రభావంబులే ।
తెలంబానటు సర్వచేత నసమంశిత్యంతహాకారము ।
ద్యలీలందివిక్కులన్నదుల నుద్భాతి న్దగంజేసెడిన్ ॥

క॥ నగవుల • నడతల గ్రియలను ।
నగలచు, జతురోక్తియుక్త • వాక్యచరనలో ।
దగవుల • వ్యాపారంబుల ।
జగముల నీసాటి యవ్య • పరసుండేతీ ॥

నీ॥ 'తమ్ముడా'యని యొక్క గొర్భాగ్యునిలదిన
సద్గుణులులవన్ని • చక్కవచ్చు ।
'శుయరా'యని చేతినిపుగా జాపిన
పీనాసి యాదార్యునిలసితుడగు ।
ప్రేమజూపుటె ఘర్తవిధమని చాటిన
బెబ్బలిఛాగుబు • బ్రీతిజూచు ।
నామాటవినరన్న • యార్షలోకంబెల్ల
బాచమవర్లంబు • బైకినీయు ।

తే॥ గీ॥ నార ముత్రంబా, మాంసయో, యొందజాల
కాయోకక్తి శ్చ విజ్ఞాన • చతురబలము ।
లేకయన్నియు రూ • పొందకోకదయ్య
అట్టి శ్రీగాంధీ నేటిలో • నవనిలేవే! ॥

ఉ॥ శువిధిబల్కుచు గనిరఁహీనగుణాధ్యునియంత్యసత్త్రియల్
భావవివక్షలై ప్రకృతి • బాధవిదారణజేయు పద్ధతుల్ ।

భావములన్నింటిని చూచుచు భావములన్నింటిని సేత్రయుగ్మలై ।
 భావములన్నింటిని చూచుచు భావములన్నింటిని సేత్రయుగ్మలై ।

ఉ॥ మమ్మలన్నింటిని ప్రేమరసమాధురిమాహృదయాలతోని స
 త్యమైనను, ధర్మమేసరణి నాచరణంబున కొప్పనట్టి, మా
 ర్గమును, జూపు బాపిటులంగన్నలకు గలవోనెయంచు భా
 వమున నెంచు బాలికలు భావములగుచ్చపటేలునయ్యెడ ।

తే॥ గీ॥ మీరలేకాదు దక్షత నేరకుండు ।
 నిలచియున్నట్టివాడను నేనుగూడ ।
 నబలసమమైతినసించాటు నలెనిబోలె ।
 జాలనొప్పి పటేలంత బాలతోడ ।

శా॥ మంటల్వోమముపీఠున బహువదన్మధ్యస్థురత్నాంతితో
 మిటనబ్బరెడరవ్వలొప్పునచట మేకొన్నకొండకటి ।
 మంటిజెందు మహాత్ముచెయ్యల సితల బాభావిచారిత్రల
 న్నింటుకద్యాగపునహిలోనటులెప్రీతివ్వెల్లుగాయన్నటు ॥225

శా॥ జ్వాలల్పంగిమహాత్ముదేహమనుహవ్యంబున దగన్వేల్వన
 చ్చీలుంకగినినేకత నొప్పరయగా దివ్యలకడున్ హవ్య సే ।
 వాలోలత్వమునం జెలంగను నవ్వార్కదగ్గదృష్టి దా ।
 లీలంజేయగరువ్య హవ్యకబళా లే నారవల్పలైడి ।

మ॥ తగమై, రూపవిహీనమైచ నెనయో నచ్చీలు దేహంబిట ।
 వరపుణ్యాత్మునిదివ్యభావములనే వాగ్రూపలాలిత్య, సు ।
 స్థిరవిజ్ఞాన సుమాతృకంబులయి యె, లేశుత్యలంకారమై ।
 తరలున్గాయకేమికార్యమని చింతామగ్నడయ్యెన్నటే ।

ఉ॥ ఈవిధిభూమియాకసము; నేడైతిస్వర్గము; క్రిందిలోకము ।
 పైవనియు కమైపరగు ధర్మము సత్యము పుణ్యసాపముల్ ।
 భాగ్యమాగులంబులగు భారతరాజ్యయశోనాడ మి ।
 ప్రేమరతివిక్రముండుమనః నెంచుచటల్ బడరీతినుండగా ।

ఉ॥ అకసవీధి గాంధీ విజయనూరణినిప్పుడహింసత్యమున్ |
 లోకమునందుజాటి, పరిశ్రమమునందులసాపనారము |
 ప్రాకిటరీతిసాగెననగపతాకలువెల్ల నద్వివిధా |
 నీతిము బాగులై శ్రుతియు నీతిపురానముజేసి పాతెడిన్ ||

తే॥ గీ॥ పశ్చిమాంగకయనానా పాపభయలది |
 యచ్చపు దెలిమిబుల్లం రుచక |
 మలరవిడి; శ్వామలాకాశం విభలగూర్చె |
 దాసిక్రింద స్వోజ్య పాతాళయనగ | 280

ఉ॥ వీరుకుశాలకిరీముదు విష్ణు మజ్జలవృక్షక్షిల్లులా |
 ధారశీరమిచ్చెను గదానవశ్రులరక్షి చేయ, నీ |
 దారినిబోవువాడితని దిద్దయు నున్నననీయ, నాహృదిన్ |
 జీవియునైననీతునని వెల్లెడితీవిన్మ్రుంకె సూర్యుడన్ ||

మ॥ మొలకందొక్కటి, దానిపైనొకటియింపుల్లానామీద,న
 య్యుడధిక్ వెల్లెడి రత్న విభవమూ, నోడకవెనిగి న్నుడుల్ |
 సుదయానాన్ద్రునిసర్గంబుకని శోభక బ్రకాశింపగా |
 సుదయంచున్దగవృద్ధిగాంచు, చరింబువ్వొనదాయిల్లెనాన్ ||

ఉ॥ అంతమహాత్ముడేహము మహావలకీలదగమూనయె |
 సుంతయునన్ జనావళికి హామిలగోపనిభస్మమూయెగా ! |
 వింతగబంచభూతములు వేక్కునునాత్మనుగూడ దేహమా |
 నంతననవివేకమున, నంతయు జేరెను భస్మమేయగున్ ||

చ॥ అమరడయామోగమనలనందజ వీడిన యీమహాత్మ, నా |
 జముగను సత్యసత్యధ వి చారరతుం డెటులేకు వేయగా |
 నమంహిమాచలోద్భవ మహాబుధిరాజిత సత్యవాహ,మా |
 గమనుతగంగ యాత్రపథగామిని యంబుధజేరకుంపనే ||

చ॥ అనిజనుల్లెనొక్కపరి నాఘనుపావన దేహచుంతలో
 గనబడికుండబోవుచుయు గాంచుచునిగ్భ్రమజెందికన్నులన్ ||

గనినదిసమ్మజాలక వాగన్ జగ మొక్కటియానొ, యాత్మయుకా!
జనునొకొ మిధ్యయైచును విచార తమస్సనిమగ్నులైరటన్ || 235

చ|| నియతరసోఽతంబయిన నిర్మలకోమల దివ్యపద్మమా!
భయదనిదాఘసూర్యారః పాలిని గాంతి దోటాగిసట్టులన్ |
సయవినియూన్వితుండగుజః పాననుజహ్వరు మోముదమ్మియీ
దయతునిబాయుగాతిరిసి యదాదశవత్సరశోభగోల్పడెన్ ||

చ|| జనులసమాజమందులను జాతురిసందులనన్నివైపులన్ |
జనుచు జనాళినభ్యుచిత శాంతినివర్తిలజేసి, బాపుపై
షనహదిపారగా, నిలచు, మానముదాలుచు, బొమ్మరీతిగా |
గనబడు శాంతిహీనత విచారముజెందును జహ్వరాయెడన్ ||

ఉ|| వీరలునేగనొక్కవరి పిగవరేణ్యుని భస్మరాశికిన్
జేరినచుస్కృతులగు జేసియు, దద్దనుస్పర్శభాగ్యవి
స్తారిసుప్రణ్యభాసుల యాంతిమనో యొకరేకనో తుడిన్
దారమునో శిరోజమునో ధన్యత గైకొని యేగగోరెడన్ ||

చ|| అనుమది నెవ్వరున్లదలనాయెడ నెన్నడు, మానముగ్రలో |
గనుగవచూసి భాష్పజలంబులు తద్దనుకాన్యచింతివం |
బనులకలంజనంగనవి యుండితరితినిబెట్టుకొన్ననల్ |
మనముఃత్రాకిసిగ్ధముగ మోనుగగూర్చినో స్తబ్ధుడగన్ ||

ఉ|| ఎచ్చటనున్న వార మొ యిక్కేస్థలికిన్ జనువారమోక్షటా |
సచ్చరితుడుచక్కగను బాధ తరంబగు సత్స్వరూపమున్!
ముచ్చటగాచుచున్ మహితుముద్దు మాటల హింససూత్రిమూల్ |
సిచ్చలుపన్యసింప గనవేరముగాగలవైచినోచమా || 240

చ|| అనితెలపోయగానదియు నాశయబద్ధమెకాగ, నార్జినే |
మనియనునన్దపోనియను పూర్ణితథస్మమునుండిబాపునన్ |
మనకొగగంగరాదొయన మానసమందుల, నక్కయాశగా |
గను బ్రతిమానప్రండటనుగాలుకదల్పడ దేమిద్రితమా |

ఉ॥ ఎల్లరు బ్రేమతో మహితుఁ నేగ్గడనూచనజేయు ద్రవ్యముల్ ।
 నల్లలితంబుగాగొనిన • సాత్యముగానిక భావివారికిం ।
 ఇల్లినినేమియుండదిట • నించుకభస్మమదైన నెత్తగా ।
 జెల్లరా! దానినాసనిట • జేప్పుడిరత్తుక సైన్యమియెడన్ ॥

తే॥ గీ॥ ఆచుచు జహ్వరు సర్దారు • ఘనుడు మౌంటు ।
 బేటనాతనిసతియును • బ్రియమెలర్ప ।
 రాజగోపాల ప్రభృతులు • నోజబల్కు ।
 నటుల నియమించి ఘనులెల్ల • నరుగనున్న ॥

ఉ॥ అంతమహాత్మునొచయన • మచ్చటమూడవనాటి పొద్దుటన్ ।
 శాంతవిశుద్ధమానసముఁ సాదరభక్తి ప్రసన్న భావముల్ ।
 చింతనడంపగావచనఁ సీమయు గద్గదికంబ్రీవాత మ ।
 శాంతమునూపుకోమలవఁసంతలతందలపించియొప్పుగాన్ ॥

తే॥ గీ॥ జరుగునని పల్క నాయెడ • సారగుణుడు ।
 కర్మజరిపెడిచాడు ప్రకాశకీర్తి ।
 రామదాసుఁ యచింతాభరమ్యులొన ।
 జితదార్ధ్యము మెఱుపునా • జీకటిదగ ॥

సీ॥ అలవసంతంబులో • నడయాడు పద్మిని
 నడబాయ నవపద్మ • హితుడనంగ ।
 సర్వవిద్యలొసంగి • సాకు సద్గుణనొజ్జ
 సత్కరింపకయేగు • ఛాతుడనగ ।
 మధురసయస్సుల • మానుగాదాగియు
 జన్నుగ్రుద్దిన కూర • చరితుడనగ ।
 సకల శక్తులొసంగు • సర్వేశుగానక
 మాయోపహతుడైరి • మనుజుడనగ

తే॥ గీ॥ సచటజేరిన జనముల • ల్లంతనంత ।
 ప్రేమబంధంబు లొకవైపు • ప్రీతిలాగ ।

ప్రకృతి బాధలించొకయెడ • బరిధవిల్ల
నరుగ మొదలిడిరిండ్లకు • నధికచింత । 245

ఉ॥ కొండటికంతకాలమిటు • గూర్చినివేచిన బాపు దర్శనం ।
బొండ్లగనోచమంచు మది • బొంగెడి దుఃఖనముద్రవీచులగ ।
గ్రందుగమున్నలాది, నిజకాంతల కూతుల హాసశోభలం ।
జెంది వెలుంగు సుసరణ • సీమలదాటి గృహల జేరగఁ ।

ఉ॥ లంతట బాపుజీతనువునందుల • పేమమడిబ్బడింపగా
నంతటిదివ్యపూరుషుని • యాదరి మేయొకరాత్రి నిద్రనొ ।
క్కింతగమాని యాతనికి • నెకప్రియంబగు నట్టిదానిగా ।
వితమటంచు గొండఱట • వేగ సుభక్తి నియుక్తచిత్తులై

ఉ॥ రామునినేస్మరించుట, నిరంతర రామసునామ కీర్తనం ।
బామునివంద్యునేవయు మ • హామహుగోపకిశోరసూక్తులు
నీమమునన్ మహామ్మదు పునీత సచఃపఠన క్రియావళుల ।
ప్రేమమునంబొనర్చిరి స • రేంద్రులైననుగాని పద్ధతిఁ ।

తే॥ గీ॥ రేయి యంతయు జనము లాఁగితి గడువ ।
దివ్యకాంతులు నల్లెనల్ • తేజరిల్ ।
జల్లు దినమణి, జ్ఞాన భాస్కరుడు లేని ।
య్యుగ్నినొల్లక మంచునండుదయ మయ్యె ।

సీ॥ కన్నీరు కాల్యలై • కారంగృహఃఖంచి
యామినిజాగర • మమరజేసి ।

ఏక భ్రమునువిన్న • నెలుగెత్తి బాపుజీ
యనియార్చి లేడంచు • నలమటించి
కాశ్మీరునం దేమి • కావించునని ప్రశ్న
గావించి కలయంచు • గలతజెంది ।

పంజాబుపడతుల • పరువును గాపాడ
నేక సైనిక సేన • లేక క్రుంగి ।

తే॥ గీ॥ నిమిష మొకవత్సరంబుగ • నిశియెయుగము ।

గాగ నేనా కా పామిని • గడపి వేగ ।

కనులబడినన్నిసురుముల • ఘనత హరి

ములుగ జేకొని జహ్వాతే • ముందునడచె ॥ 250

ఉ॥ పండితుకంటెముంగుగను • బంతురు, నాతనికిన్నముంగుగా ।

నుండెను రాజఘట్టిమున • నుత్తముడాజయగామబాసు; మా ।

ర్రాండుదు పూర్వదిక్కిఖి • దానధిరోహణ సేయచుండనే ।

దండలుగొంచు దండులుగ • దాజనకోటియుజేరె నాయెడక

ఉ॥ స్వస్తిదగన్మహాత్మునకు • భారతదేశసవప్రపక్త, క ।

భ్యస్తసవీన రాజ్యపరి • పాలన మార్గవిలాస వృత్తికి ।

స్వస్తసమస్తనాగరక • నాయకమస్తక సత్యసూక్తికి

విస్తులభక్తిసంభరిత • నిశ్చలతన్ మనసార మ్రొక్కడక ॥

తే॥ గీ॥ అనుచు జోహారుగావించి • యలరు హరి ।

మాతృకనులకు నద్దచు • నధిక ప్రీతి ।

జహ్వరాదరిచునుచె శాశ్వతి పితకు ।

జితిని జనులు మహాత్ముకు • జేయనంగ ॥

ఉ॥ స్నానముజేసి శాస్త్రవిధి • బాసగ్నకర్మము రామదాసునుక • ।

మానుగ దేవదాసుడును • మానవిధి బాసరింప నార్తితో ।

గానముజేసి రాజనుల • కంఠములూ శుభ వేళయామునా ।

సోనలనానినీటిపయి • సోలెడిహంసలగానమోయనన్ ॥

సీ॥ భారతీయులఘోర పాఠత్రయమురూపు

ముస్కండు చూపిన • ముకురతలము ।

తెల్లవారల స్వార్థ • తీవ్రస్వరూపంబు

పొలుపొంద బూచిన • కలుషతరువు ।

హిందు ముస్లిముసంఘ • మందు నేకత్వంబు

లలమించు కాకలు • వెలయు తావు ।

హింసాపథముల • ధ్వంసంబునరెచు

సోమవాది నాహస్తి • వెరుగునెలవు!

తే గీ॥ దివ్యమా స్వతంత్రతనికి • దెల్చుచునుగు ।

వేసి ఘోషానుగనరాక • వేయు సీమ ।

అట్టిదగు దక్షిణాఫ్రికా • నలగు నేత ।

రుస్తుమేతెంచె బహుళార్థి • రుద్దగ భుజు ॥ 255

ఉ॥ జాతినుతాదిభేదముల • చక్కికిబావకసర్వమానవుల్ ।

భ్రాతృలటంచుజాతీయును • రాగననుష్ఠిత నిత్యజీవిత ।

ప్రాతముఖాడఖండముల • వారలదైనికజీవితాలకున్ ।

నూతనశోభనిచ్చిన మనోహర దీపికయాశిపోయెనే॥

చ॥ ఒక్కటదేహమందెటు నెటో తనత్యాగతీత్రప్రభావమున్ ।

విక్కిటిలంగజేసి, తిను • బ్రేమను ముట్టినవారెల్లెచున్ ।

మక్కువ దత్తప్రభావయుత • మాసితజీవులజేయున్యైతా ।

నక్కట స్వప్రభావహతి • నారయ నీవిధి భస్మమాయెనే॥

చ॥ అనుచును దుఃఖపూరిత మహార్థవమందుమనింగివు నికన్

మానముగలంగియున్నాటి • మన్నన రాఘవరాము కీర్తనం ।

బయి నొకవాతపోత మహిమా • ప్రిని నొడ్డునకెక్కునాశయా ।

లను నొకసైకతస్థలిని • నత్తటిజేర నిమిలితాక్షుడై

ఉ॥ ఉండెను బ్రాధాన్యోన్ముఖత • నోసినకాలము, రామనామమున్

దండీగ బారవశ్యసర • తన్ధ్వనియించిరి, దానియంత ము ।

మోండు వచింపకాజనము • లుత్సేకతందగ, సంజృప్తార్థనల్ ।

మోక్షగజేయువ రలట • మేలగుగాకని యేగిరిండ్లక ॥

చ॥ సాయంకాలమునందు, సన్మతినినా • సాధూత్తముండెట్టులన్ ।

వేయనాబ్ధిర్ధనలొకనాయకునకున్ • జిత్రాబ్జముల్విప్పి, త ।

స్వేయస్వామి, మిళిందరూపమున నా • దివ్యాబ్జమాధుర్యలో ।

లాయత్తుండగునట్టులట్టులె యొనర్చున్ జేసిన తావునక ॥ 260

సీ॥ తెలతెలవారగా • దివ్యతరింగిణిన్
 యమునలోన్నానంబు • లమరజేయఁ
 జేసి పావననది • చెలువంపుజలముల
 నన్నిదిక్కులయందు • నమరదల్లు ।
 జల్లి సుందరపుష్ప • సౌభాగ్యములనెల్ల
 హారంబులంజక్క • నమరగట్టు ।
 గట్టి బావునశివ్య • ఘనమోదమొసగునో
 యాపట్టులందీసి • యమర జదువు ।

తే॥ గీ॥ జదివినదెనంచయనంబు • నకలజనులు ।
 బారులందీర్చి మోములు • వాసియుండ ।
 వచ్చుచున్నారుదూరాన • వఱలుకారు ।
 చకచకలు వారిరాకను • జాటుచుండె ॥

ఉ॥ అక్కట! ధర్మవీరువలె • నామహనీయుని చావువిన్ననే!
 నిక్కిము దేహమున్ విడువ • నేరకయుండుటల్లిపాపముకే!
 స్రుక్కకచూచుచుండుటకె•చోద్యములారయ నేవుకార్యనుల
 దెక్కడగన్నద్వంద్వములె• యేర్పకునంచొకభక్తుడాడగానో॥

సీ॥ ముప్పదేడులు విజ్ఞానాంబుగ దేశపు
 స్వేచ్ఛకైయద్యమాల • చేయురీతి!
 కరుడుగట్టి రవంతి • కదలింపగారాని
 యాచారములనెల్ల • నూచు విధము!
 రవి యస్తమింపని • రాజ్యపాయువుపల్ల
 నొక్కుమ్మడిగదల్చ • నొప్పు విధము!
 నకల సద్గుణముల • నొకపరి నభ్యాస
 మొనరించు నొకమతి • నొప్పుపంథ!

తే॥ గీ॥ గాత్రియందెల్ల మది నెంచి • నేత్రములను ।
 నేకభారగ నశుల • నెలమిగార్చి ।

భారతీదేవి వాగ్దానికంటె జూనియరు !

శ్రీనరసింహవచ్చె లోకజింహ గలది ॥

ఉ॥ హైందవుడన్న నామమె, మహమ్మదువారివిధానమమ్మలన్ ।
గ్రంథుగగప్తకాలములఁ గాచె, హితంబులగూర్చె బ్రేమతో, ।
వందనయొగ్గులెందు గడువంద్యుడి కీతిని నామ గౌరవం ।
బంసగ జేయువాడనని । పొక్కుచు నగ్బరు హైదరేగిన్ ॥

సీ॥ హిందువుల్ హెచ్చుగా । నుంచులే మారాజ్య
మందేమి సఖ్యము । నందలేడె?

మీరాజ్యములలోన । మేకొని యుండుచు

నూవారు ప్రేమతో । మనుటలేడె?

మనమందఱముకూడ । నొనరంగ హైదవ

బీబీకి సతుగా । వెలయవలడె?

మీరామవాసుని । మెచ్చి మా తానీష

యేటేటనుత్సవా । లెమిజేయు ।

తే॥ గీ॥ మాంసమందున మాంసంబు, మనము మీర ।

లనుచు ననురాగవిభవంబు । దనరజూప

జారు విభవానబెండాను । జగద్రేఖ ।

వెలుగనై జాము రాయబారిలలివచ్చె ॥

ఉ॥ మంత్రితలవర్గమాయెడల । మాన్యగుణనితరాజ్యకోవిదున్ ।

తంత్రితమో వినాశకరధార్మికనూత్రవిభాతృపూరుషున్ ।

యంత్రితవితండవాద పరిహాసవినిర్గతజీవితాశయున్ ।

మంత్రినరేణ్య పూర్వులయి । మానుగవచ్చిరి గౌరవింపగన్ ॥

ఉ॥ అంతె నామదాసుడును । నాతని తమ్ముడు దేవదాసుడున్ ।

వంతగలంగుచున్ యమున । వారిని స్నానమొనర్చి భక్తితో ।

నంతట బాపునస్తులట । నగ్నిహతంబవ, శేషభాగమ

త్యంత విరాగభావసహితాదరయుక్తిని బోగొనుసేయగన్ ॥

సీ॥ సత్యాగ్రమంబుల • జన్మతానలములు
 ధర్మదేవతమెట్టు • స్థానములును •
 పారలౌకికత్రయమడంచు • పలుయంత్రములు
 లో • కల్యాణ నీ • యోగములు •
 సత్యాగ్రహోదార • జలములూరెడిచోట్లు
 హాస్య శౌఛలత • లలరుతరులు •
 ఋజుమార్గమన • వివాహతములు
 దారి ద్యునున్నుల • తపసు ఫలము •

తే॥ గీ॥ తై వెలుంగు మహాశక్తి దేహాబులోని •
 నివిధకృతాశ శేషముల్ • వేటువేటు •
 రామనామాంతర్యమైన • రాగిపాత్ర •
 బోవుసేసిరి కన్నీరు • పారలి పాన ॥

ఉ॥ ఎన్నడొచ్చి తర్జన గెలుచు శీశ్వరకర్తృక భస్మరాసులన్ •
 గ్రన్ననభారతీయులుకరింబు ముదంబునదాల్చిల్చుచున్ •
 మన్నన ప్రేమయష్టిని గ్రామముగద్యాగ్రమహాగ్నిభస్మమై •
 చెన్నుగ హిందుముస్లిముల • స్నేహము నిర్ధిలజేసెనీతడున్ •

ఉ॥ కావున భస్మరాసులను • గాంక్షుచు భావితకాల వారికి •
 ప్రియసుఖాస్థలిన్ వెలయు నీమెడ రానిజనాళికిన్ దగన్ •
 సేవలొనర్చుగోరు, పరసీమలనుండెడి యేకలవ్యతా •
 సేవకపాశ్చిక్ చ్చియతి • జేర్పను సంచులనింతమీతటిన్ •

సీ॥ స్వచ్ఛచారిత్రింబు • వజ్రలునిట్టులెయనన్
 ధవళకాంతుల గడుం • దనరుదాని •
 సకలదోషంబు లీ • సంపర్కమునబోవు
 నన బాపగృహముల • నొనరుదాని •
 బుద్ధ్యపూరుషులందు • బొలుపారునభిమాన
 పూజ్యస్థలంబున • బొలుచుదాని •

దేశ సేవకులై * దేనిచే మాలిను

బూజించి చరితార్థ * మునుగనుదురొ

తే॥ గీ॥ అట్టి మేలైనఖద్దరు * నధికభక్తి |

సంచలనేసి యన్యైః * జక్కనత్తి |

పుణ్య భస్మంబు దేశాల * బోలునంప |

ననుచు సింపిరి జనముల స్వీకృతిభక్తి ||

ఉ॥ ఆగుడి యేదియో యిటుల * నన్యులవేగపరీతగామియై !

యేగెను భస్మరాశికిట * నిండుగ, నద్ది వృశ్చికం |

బోగెడవక ముఖంబు మన కొయ్యనజూపక యొక్కడొక్కడో

దాగుచు బాపకృత్యముల దాగొనుదుష్టుని చిత్తమట్టులక |

తే॥ గీ॥ అనిననాపిరి భస్మప్రయత్నమపుడు |

భస్మరాశికి నడుగునబట్టి తిగిచు |

వేగనావిష్కరించిరి * విజ్ఞబాట |

బెట్టుకొనినట్టి యొకగుండు * భీతిగదుర |

తే॥ గీ॥ దిక్కులేనట్టిగనులలో * దేటలేక |

బోల్చుగారానిరూపన * బోలుచుచుండి |

యాతనబడియెట్లెల్ల * యలకుచున్న |

మానవైతివి నీదుష్ట * మతిని గుండ ! ||

తే॥ గీ॥ భస్మమందునీవిట్లు * వఱలుచుంట |

సగమువాసెను నీపాప - జాతి కలుష |

మికను నాగంగజలముల * నకటమిశ్ర |

మైన మిగిలిన సగమడి * యుగద్రోక్కొ ||

క॥ అనుచును గలగల జెల్గుచు |

జనములు జలజలను గనుల * జలములు గలుగక |

మనముల గలకలు దొలగక |

సనువున దుడివనుల మఱిల * నలరిరి కలకక ||

తే॥ గీ॥ అట మహాత్ము సంచయనంబునగు వనట ।

జెందుచుండియు జనములు • సేయబూర్తి ।

దేవదాస్లిట్లు పలుకంగ • దివిరెవపుడు ।

మనమునందలి దుఃఖము • మూటుసేసి ॥

సీ॥ అవధరింపుడయ్య • యూర్యస తములార !

దేశసేవాసక్త • ధీరులార ! !

దేహంబుదాల్చి వర్తియత్కాగములార !,

మర్ధింతాళలదోష • మహితులార !

నియమిత జీవితాశయ నిత్యగతులార !

ధర్మతత్పర మనః • కర్మలార ! !

ప్రేమనిర్జితశత్రు • భీకరగుణలార !

రాజ్యలక్ష్మీ నూత్న • రసికులార ! !

తే॥ గీ॥ హిందు ముస్లిము స్నేహ మహిమ మృదుల ।

పుష్పదోహదకరధీర • పురుషులార ! !

నాదువచనంబులింక మనస్సోడ

సీమలందున వెలుగొండ • జేయరయ్య ॥

ఉ॥ ఘోరపుగార్యమీయెవల • కున్రవిధిన్ సమకూడె నెవ్వరీ ।

తీగున లోకపూజ్య శుభ • దేహము భూమినివ్రాలునంచు, నా

క్రూరుడు కుట్రసినిధిని • రూఢియొనర్చుట సాధ్యమానటం ।

చారయనొచినారలహాహా కడు మానసవిధి వ్రేలుడు ॥

తే॥ గీ॥ మా గురూత్తముడందిన • మరణమునకు ।

వగవ, దైవసంపత్తితో • పలు సతకు ।

విశ్వదర్శిత సర్వజనవేసు డగుచు ।

నమలుడొడు స్థిత ప్రజ్ఞుడై వెలంగె ॥

ఉ॥ ఈకడుకప్రకాలమున • నియ్యెడ మాకును, నెల్లవారికి ।

శోకమడంగగా గమల • సోదర కోమల చిత్తసీమల ।

[బొకట హక్క్) సూనముల • బ్రాహ్మిణి తాళికి బంధుకోటికి
లోకహితైక కాంక్షులకు • లోబత బాలిత కోటికిన్ దగన్ ॥

ఉ॥ ఈతటి వందనమ్ములివియే కొనుడయ్య మదీయ చిత్తమం ।
దారత ముఖదుస్సహ, మహానల దీప్తియహర్నిశంబులు ।
ఋతల నూచుచున్నదిక • మాణిని గొన్నిదినాలు పోగనే ।
జాతును జాబులాడటికి • జొప్పడ జేర్చు మింపుడీరటికి ॥

ఉ॥ ఇష్టమ మంత్రీయుక్తముగ • నీస్థలమందున బాపు దేహమున్ ।
నిష్ఠలభస్యమాయెనిక • నీటుగ దీప ప్రయాగ సంగమం ।
దెప్పు పుణ్యతోయముల • నెవ్వరి మిశ్రము సేయువారహా ।
తెప్పక యల్పకాలమున • దాహక చాటెదనున్నిసీమలన్ ॥

ఉ॥ ఆరకయొక్కపద్ధతిని • నన్నిచిత్తి బనునాల్గుగంటలొ ।
చ్చారెను గీలజాలలు విహాయసవీధులవిభ్రమింపగా ।
సార మహిసురప్రవర • చాడుసునాదపదానుకార శో ।
భారమణీయమై శ్రుశులు • పావనగీతిలు కొప్పుచుండగాన్ ॥

ఉ॥ ఆతటి మీరలందఱును • నాదరపూరితచి త్తవద్దులై ।
వీరవిరోధులై సుజనభృంశ సుహృద్జనకోటిగూడి యా ।
పూతప్రయాగ తీర్థమున • బూజ్యనకంత్వనమస్మియ్యుగన్ ।
జేతమెలర్చ మాలేకును • జేయుదమించుక చింతివీడగన్ ॥

తే॥ గీ॥ అనుచు వచ్చింది చేవదా • సఫిక శోక ।
మగ్నమానసుడై నిల్చె • మాటరాక ।
చూచువార్లెల్ల దుఃఖంబు • చూపులంద ।
నాపి మనముల నిలులెంచు • చరిగిరంత ॥

చ॥ కలదు సనాతనంబగుచు • గల్గులతావలమైనతోట, యం ।
దలరుల తీవలన్ గణనకందువు, మాటులు నుందురెందఱొ ।
వలపున రెండువేల శుభ • వర్షములందుల కొక్క పూవు నీ ।
గల ఘనపారిజాతీలత • గల్గును నద్దయబూసె నీరతీన్ ॥

గాంధీభారతము

ఉ॥ ఆశుభమైనతావి భువి • నంతను ఖండవిఖండభూమిలన్
దాశలవ్యాప్తమైతనరె • నాధ్యులనేకులు పూవునంద మం ।
దాశనుజేరి మార్దవము • నారసి ముగ్ధతజెంద, మాలియే ।
నాశమొసర్పబూనుట విశనన్పహియింపగ నెల్లు సాధ్యమా ॥

ప్రథమాశ్వాసము-సంపూర్ణం.

